

Stavovi roditelja o suradnji obitelji i predškolske ustanove

Plevnjak, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:007832>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ivana Plevnjak

STAVOVI RODITELJA O SURADNJI OBITELJI I
PREDŠKOLSKE USTANOVE

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ivana Plevnjak

STAVOVI RODITELJA O SURADNJI OBITELJI I
PREDŠKOLSKE USTANOVE

Diplomski rad

Mentor rada: doc. dr. sc. Adrijana Višnjić-Jevtić

Zagreb, rujan, 2023.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
SAŽETAK	2
<i>Ključne riječi</i>	2
SUMMARY	3
1. UVOD	1
2. OBITELJ	3
2.1. <i>Kompetentno roditeljstvo</i>	5
3. USTANOVA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE	7
3.1. <i>Kompetentan odgojitelj</i>	9
3.2. <i>Stručni tim</i>	11
4. SURADNIČKI ODNOSI OBITELJI I PREDŠKOLSKE USTANOVE	12
5. HORNBYJEV MODEL RODITELJSKOG SUDJELOVANJA	22
6. MODALITETI SURADNJE OBITELJI I PREDŠKOLSKE USTANOVE	23
7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	26
7.1. <i>Problem istraživanja</i>	26
7.2. <i>Cilj istraživanja</i>	26
7.3. <i>Hipoteze istraživanja</i>	26
7.4. <i>Uzorak</i>	27
7.5. <i>Mjerni instrument</i>	31
8. Rezultati istraživanja i rasprava	33
9. ZAKLJUČAK	43
LITERATURA	45
PRILOZI I DODATCI	48

PREDGOVOR

Hvala mentorici doc. dr. sc. Adrijani Višnjić Jevtić na povjerenju i pruženoj pomoći tijekom cijelog procesa izrade diplomskog rada.

Hvala svim prijateljima koji su bili moj oslonac na ovom putovanju.

Beskrajno hvala mojoj obitelji koja mi je ovo putovanje i omogućila te tijekom istog pružila veliko razumijevanje i ljubav.

SAŽETAK

Ovaj se rad detaljnije bavi problematikom suradnje između obitelji i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, utjecajem tih dviju odgojnih sredina, važnijim značajkama, barijerama i preduvjetima za ostvarivanje partnerskog odnosa te različitim modalitetima suradnje. U dječjim se vrtićima odvija odgojno-obrazovni rad s djecom rane i predškolske dobi koja dolaze iz različitih obiteljskih okruženja, stoga bi odgojno-obrazovni djelatnici trebali prema svojoj profesionalnoj ulozi stvoriti kulturu vrtića i uvjete koji će odgovarati na sve dječje potrebe, kao i na prava i potrebe djetetove obitelji. Roditelji najviše komuniciraju s odgojiteljima njihove djece, a kako bi bilo moguće razviti suradničke odnose između obitelji i odgojno-obrazovnih djelatnika od iznimne je važnosti obostrana spremnost na suradnju. Stvaranje suradničkih odnosa između obitelji i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje predstavlja ulogu svih odgojno-obrazovnih djelatnika, a ovisi o individualnim čimbenicima svih aktera te o samoj kulturi vrtića. Postoje različiti modaliteti suradnje u kojima roditelji mogu imati pasivnu ili aktivnu ulogu. Sve je veći naglasak na modalitetima u kojima roditelji zauzimaju aktivnu ulogu te koji suradničke odnose unaprjeđuju do razine partnerstva. Roditelji i odgojno-obrazovni djelatnici trebali bi biti senzibilizirani za dječje potrebe te imati razvijene kompetencije koje im omogućuju stvaranje uvjeta za kontinuiranu suradnju koja predstavlja jedan od važnijih preduvjeta za osiguravanje cjelokupnog razvoja djeteta.

U ovom se radu nastojalo ispitati mišljenje roditelja o suradnji s ustanovom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Istraživali su se stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima i stručnim suradnicima dječjeg vrtića te općenito o važnosti suradnje između obitelji i dječjeg vrtića kao i utjecaju suradnje na dijete. Istraživanje je provedeno na uzorku od 102 ispitanika, roditelja djece koja polaze dječji vrtić, a mjerni instrument koji je korišten za potrebe istraživanja jest anketni upitnik. Analizom dobivenih rezultata nisu pronađene statistički značajne razlike spram dobi, obrazovanja i dužine suradnje ispitanika s ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Ključne riječi: suradnja, partnerstvo, roditelji, obitelj, dijete, odgojitelj, ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, modaliteti suradnje

SUMMARY

This M.A. thesis deals with and explores the issue of cooperation between the family and the institution for early and preschool education, the influence of these two educational environments, its most relevant features, barriers and prerequisites for the realization of such a partnership and different modalities of cooperation. In kindergartens, educational work with children of early and preschool age, who come from different family environments, takes place. Consequently, according to their professional role, educational workers should create a kindergarten culture and conditions that will respond to all children's needs, as well as their rights and the needs of the child's family. It is a fact that parents mainly communicate with their child's educators, and in order to develop a collaborative relationship between families and educational staff, mutual willingness to cooperate is of extreme importance. The creation of cooperative relations between the family and the institution for early and preschool education represents the role of all educational workers, and it depends on the individual factors of all its actors and on the culture of the kindergarten itself. Furthermore, various modalities of cooperation in which parents can play a passive or active role are known to exist. There is an increasing emphasis on modalities in which parents take an active role, and which advance the collaborative relationships to the level of partnership. Hornby's model is discussed as the most suitable model of parental participation, according to which parents choose how to get involved in the work of the educational institution. Parents, as well as educational workers, should be sensitized to children's needs, and possess developed competencies that enable them to create conditions for continuous cooperation, which is certainly one of the most important prerequisites for ensuring the overall development of a child.

In this M.A. thesis, an attempt was made to examine the opinion of parents on the cooperation with an institution for early and preschool education. Parental attitudes towards the cooperation with educators and kindergarten professionals and on the importance of cooperation between family and kindergarten, as well as the impact of cooperation on the child, were investigated. The research was conducted on a sample of 102 respondents, who were the parents of children attending kindergarten, whereas the measuring instrument used for the purposes of the research was a questionnaire. There were no statistically significant differences with regard to age, education and length of cooperation of the respondents with institutions for early and preschool education found in the analysis.

Keywords: cooperation, partnership, parents, family, child, educator, the institution for early and preschool education, modalities of cooperation

1. UVOD

Obitelj se, kao najvažnija djetetova okolina, smatra promjenjivom društvenom skupinom u kojoj dijete stječe svoja prva znanja i uspostavlja osjećaj privrženosti. Jedna od važnijih karakteristika u obiteljima s djecom jest razvijena roditeljska kompetencija koja roditeljima omogućuje prepoznavanje i odgovaranje na potrebe djeteta. Roditelje se često poistovjećuje s prvim učiteljem svojeg djeteta, a njihovom se najvažnijom ulogom smatra odgoj. U današnje se vrijeme, odgoj djece ne smatra primarnom ulogom samo obitelji. Odgoj djece rane i predškolske dobi odvija se i u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u kojima su za rad s djecom odgovorne stručno osposobljene osobe, odgojitelji i stručni tim koji čine stručni suradnici. Osim rada s djecom, odgojno-obrazovni djelatnici rade i s roditeljima djece koji predstavljaju partnere u odgoju i obrazovanju svoje djece te je neupitna potreba za stvaranjem suradničkih odnosa između tih dvaju odgojnih utjecaja. U ravnopravnom, partnerskom odnosu roditelji i odgojitelji zajedno odlučuju o odgojnim postupcima koji najbolje odgovaraju potrebama djeteta te se na takav način mogu stvoriti najbolji temelji u djetinjstvu za svako dijete. Za stvaranje suradničkog odnosa, osim kompetencije roditelja, važna je i kompetencija odgojitelja. Kompetentan će odgojitelj na temelju stečenog znanja o radu s roditeljima i razvijenih vještina osigurati uvjete za uključivanje roditelja različitih individualnih karakteristika u odgojno-obrazovni rad ustanove. Također, stvaranje suradničkih odnosa s roditeljima djece smatra se i profesionalnom odgovornošću odgojitelja. Osim odgojitelja, za suradnju s roditeljima odgovornim se smatra i stručni tim čija je profesionalna uloga, jednako kao i u odgojitelja, planiranje i realizacija odgojno-obrazovnog rada koji se temelji na suvremenim pedagoškim koncepcijama koje će osiguravati uvažavanje obiteljske kulture svakog djeteta. Roditelji i odgojitelji smatraju se najvažnijim osobama u životu djeteta rane i predškolske dobi, stoga se i njihova suradnja smatra važnim preduvjetom za postizanje optimalnog učinka na djetetov emocionalan, govorni, spoznajni i tjelesni razvoj. Suradnja se smatra dvosmjernim procesom koji ovisi o promjenama u društvu i brojnim značajkama koje mogu doprinijeti ili otežati stvaranje suradničkog odnosa. Kvalitetni suradnički odnosi ne predstavljaju formalne i površne odnose, već se temelje na podjednakoj uključenosti i odgovornosti s obje strane i jednakosti. Osim o individualnim karakteristikama subjekata, suradnja uvelike ovisi i o kulturi ustanove te postoje i brojne zapreke koje se mogu stvoriti u takvom odnosu. Kompetentni odgojitelji i roditelji trebali bi moći pravovremeno prepoznati zapreke kako bi mogli zajedno pronaći optimalno rješenje i na taj način doprinijeti stvaranju partnerskog odnosa koji predstavlja kvalitetan odnos u kojem se

njeguju i uvažavaju stavovi obiju strana. Za osiguravanje ishoda koji su u najboljem interesu djeteta, veoma se važnom smatra međusobna potpora obitelji i odgojno-obrazovnih djelatnika. Također, u današnje se vrijeme javlja i sve veća potreba za aktivnim uključivanjem roditelja u sve aspekte funkcioniranja ustanove. Kao najbolji model koji odgovara potrebama roditelja smatra se Hornbyjev model roditeljskog sudjelovanja (Hornby, 2011) koji uvažava roditelje kao jednakopravne partnere i nudi im mogućnost da ovisno o vlastitim potrebama i obiteljskoj kulturi samostalno odaberu oblik uključivanja u proces odgoja i obrazovanja. U današnje se vrijeme govori o različitim modalitetima suradnje obitelji i dječjeg vrtića koji mogu biti individualni ili grupni, pismeni ili usmeni, edukativnog, zabavnog, informativnog ili savjetodavnog karaktera, a u kojima roditelji mogu imati pasivnu ili aktivnu ulogu.

2. OBITELJ

Obitelj je najstarija ljudska zajednica koja se tijekom povijesti uvelike mijenjala. Stevanović (2000) definira obitelj kao društvenu zajednicu koja uključuje odrasle osobe obaju spola, od kojih najmanje dvoje održavaju društveno odobrenu spolnu vezu i imaju jedno ili više vlastite ili usvojene djece od odraslih koji spolno kohabitiraju.

Glavne karakteristike obitelji jesu ekonomska suradnja, zajedničko prebivanje i razmnožavanje, a uloga je obitelji višestruka i dijeli se na obnašanje moralne, odgojne, reproduktivne, seksualne, ekonomske i društveno-kulturne funkcije. Promatrajući obitelj s biološkoga gledišta, ona služi samo za očuvanje ljudske vrste, sa psihološkoga gledišta zadovoljava emocionalne potrebe članova obitelji, sa socijalnoga gledišta unutar obitelji ostvaruju se društveni odnosi, a s ekonomskoga gledišta osigurava uzdržavanje članova obitelji. Pojedinci u obitelji svojim ponašanjem i postupcima utječu na unutarnje zdravlje i razvoj svih pojedinaca (Stevanović, 2000).

Pojedinci u suodnosu mogu imati krajnje pasivan, odsutan ili krajnje aktivan, prisutan utjecaj. Obitelj je dinamična cjelina u kojoj svi članovi utječu na funkcioniranje obitelji pa tako suodnosi u obitelji mogu biti najkonstruktivniji, ali i najdestruktivniji. Također, članovi obitelji imaju zajedničku odgovornost za sve što se događa unutar nje.

Rosić (2005) govori o obitelji kao o temeljnoj i promjenjivoj društvenoj skupini u kojoj je važna suradnja, dobri obiteljski odnosi, stvaranje uvjeta za zadovoljenje potreba djeteta te razumijevanje između roditelja i djece. Obitelj se smatra važnom okolinom u kojoj dijete uspostavlja osjećaj sigurnosti i zaštićenosti te stječe prva svoja znanja, umijeća i vještine. Svi članovi obitelji imaju svoje potrebe, potencijal, socijalno, kulturno i genetsko nasljeđe te bihevioralne obrasce. Negativni i nezadovoljavajući ponašajni obrasci neće utjecati na funkcionalnost obitelji ako se unutar obitelji njeguju kvalitetni, suradnički odnosi i primjerene interakcije. Svakoj su obitelji potrebni i odgovorni odrasli koji će svojim djelovanjem pridonositi obiteljskom ozračju i procesima. Odrasle osobe trebale bi imati sposobnost vođenja obitelji jer djeca ne mogu preuzeti vođenje obiteljske zajednice zbog nemogućnosti samostalne procjene donošenja važnih obiteljskih odluka. Djeca mogu izraziti svoje želje, biti uključena i doprinijeti u donošenju takvih odluka, no ona sama znaju vrlo malo o onome što im je potrebno te se stoga vođenje obitelji ne bi trebalo prepustiti djeci.

Povijesno gledajući, obitelj se uvelike promijenila pod utjecajem stalnih transformacija. Transformacijski procesi doveli su obitelj do slabljenja i potrebe za osnaživanjem. Smanjio se obim obitelji, promijenjena je struktura i uloga obitelji, vrijednosti su narušene i izmijenila se uloga žene i muškarca. Obitelj postaje predmetom istraživanja pedagogije, sociologije, psihologije i drugih znanosti koje s različitih aspekata govore o postojanju različitih varijanta obitelji. „Odjednom je brak postao preuskim, pa smo stvorili vezu dvoje ljudi. Obiteljska je jezgra postala preeksplozivnom, pa smo uspostavili zajednice stanovanja. Žene su ponovno otkrile svoju vrijednost i integritet, pa je već uspostavljenu ulogu spolova snašao zaslužen poraz. Odsutni su se očevi započeli boriti da žive što bliže vlastitoj djeci. Djeci je uspjelo povećati svoj prostor, pa im se pružila prilika da ih se vidi i čuje“ (Juul, 1995, str. 11).

Unatoč dezintegraciji obiteljskih vrijednosti smatra se kako su obiteljska dinamika i njezini procesi i dalje jednako važni za razvoj pojedinca i osiguravanje njegova zdravlja. Od velike je važnosti za svaku obiteljsku zajednicu psihološki identitet obitelji koji oblikuje sve članove zajednice.

Silne promjene doprinijele su podjeli na tradicionalne i suvremene obitelji. U odnosu na tradicionalne obitelji, suvremene konstruiraju vlastitu obiteljsku kulturu koja leži na vrijednostima koje odgovaraju svakom članu obitelji. Sastoje se od malog broja članova, postoji ekonomska podrška starijih članova, parovi ne moraju imati djecu, a ako imaju djecu, primjenjuju se permissivni, autoritarni ili autoritativni odgojni stil. Također, odgoj više nije uloga obitelji, već se ta uloga postupno prebacuje na institucije i raznovrsne aktivnosti za djecu. S druge strane, tradicionalne obitelji sastoje se od više članova, jasno su određene uloge pri čemu je otac osoba koja je odgovorna za osiguravanje financijske stabilnosti obitelji, dok je majčina odgovornost odgoj djece i briga o kućanstvu. Djeca odrasla u tradicionalnim obiteljima najčešće su odgajana strogim, autoritarnim stilom roditeljstva.

Rosić i Zloković (2003) navode da su na gubitak tradicionalne obiteljske funkcije utjecale promjene u strukturi i veličini obitelji, stilu odgoja, odgojnoj funkciji, socijalizaciji djece, brizi o ekonomskoj sigurnosti i načinu provođenja slobodnog vremena. U suvremeno vrijeme zabilježeno je povećanje modernih obitelji koje odgovaraju potrebama suvremenog društva, a koje su doprinijele i postojanju različitih vrsta obitelji. Postoje različite obiteljske zajednice prema podjeli

na strukturu, a neke od njih su: potpune, nepotpune, nuklearne, proširene, jednoroditeljske, razvedene, adoptirane.

Svaka je obitelj vrijedna i najvažnija za njezine članove. Međutim, od velike je važnosti i zdravlje obitelji. Postoje funkcionalne i disfunkcionalne obitelji. Funkcionalne obitelji one su u kojima postoje jasne granice, slobodno izražavanje emocija, uvažavajuća komunikacija i poštovanje privatnosti pojedinca. Disfunkcionalne obitelji one su u kojima se članovi ne mogu nositi sa svojom odgovornošću, postoji neka vrsta nasilja te vladaju nepovjerenje i negativne emocije. Prema Ljubetić (2007) obitelji funkcioniraju između funkcionalnosti i disfunkcionalnosti te su njihovi sustavi vrijednosti ključni za djelotvorno suočavanje s kriznim situacijama.

Za uspješnu i zdravu obiteljsku zajednicu važno je njezino kvalitetno vođenje. U obiteljima s djecom kvalitetno vođenje i odgovornost za procese ovise o kompetentnosti roditelja o čemu će se više govoriti u nastavku.

2.1. Kompetentno roditeljstvo

Roditeljstvo se smatra zahtjevnom i važnom ulogom koju partneri stječu po rođenju njihova djeteta. Ta uloga zahtijeva promjenu brojnih životnih navika i donosi sa sobom nove zahtjeve. „Kao prvo, to je odlučivanje za djecu, preuzimanje i prihvaćanje roditeljske uloge i redefiniranje vlastitih ciljeva, vrijednosti kao i doživljaja vlastite vrijednosti zbog emocionalnog i materijalnog ulaganja i ulaganja napora, zbog nagrade u emocionalnoj povezanosti i doživljaju djetetova uspjeha i razvoja. Taj bismo prvi skup pojava mogli najšire imenovati kao doživljaj roditeljstva. Kao drugo, to je rađanje djece, njihovo zaštićivanje i briga za njihovo održanje, život i razvoj te vođenje i pomaganje njihova razvoja. Ukratko, to je roditeljska briga, roditeljska skrb. Kao treće, to su svi namjerni postupci i aktivnosti koje roditelj poduzima i provodi kako bi osigurao sve te ciljeve, to su, naime, roditeljski postupci, aktivnosti i ponašanje. I na kraju, to su tipične emocionalne prilike roditeljstva unutar kojih se ostvaruju odnosi između djeteta i roditelja, tj. roditeljski odgojni stil“ (Čudina-Obradović & Obradović, 2006, str. 243).

Roditeljstvo se smatra roditeljskim pravom i dužnošću te je pravno uređeno. Prema Obiteljskom zakonu (2014) roditeljstvo je dužnost primarnih skrbnika da se brinu o djetetu s ciljem ostvarivanja njegove dobrobiti.

Suvremeno roditeljstvo polazi od uključenosti obaju roditelja koji dijele zajedničku odgovornost u odgoju djeteta. Ako roditelji održavaju partnerske odnose, i pozitivne osobnosti i očekivanja mogu utjecati na obiteljsko ozračje koje se odnosi na kvalitetu obiteljskih interakcija, komunikaciju između članova, odgojne postupke, psihološke karakteristike članova i odnos obitelji i društvene zajednice. Za ozračje u obitelji važna je i roditeljska kompetencija koja se odnosi na subjektivnu procjenu roditelja koliko je uspješan u toj ulozi.

Roditelji se smatraju prvim učiteljem svojeg djeteta te je njihova dužnost stvoriti najbolje okruženje i uvjete za dijete i držati kontrolu nad vlastitim roditeljstvom i odnosom s djetetom. U tome uvelike pomaže individualan pristup svakom djetetu, razumijevanje njegovih potreba te izmjena i prilagodba odgojnih postupaka. Maccoby i Martin (1983, prema Čudina-Obradović i Obradović, 2006) definirali su četiri tipa roditeljskoga odgojnog stila između kojih je glavna razlika u količini roditeljske topline i nadzora. Zanemarujući odgojni stil smatra se zapuštajućim jer djeci nije osigurano dovoljno topline i nadzora roditelja. Permisivan odgojni stil definiran je kao previše popustljivi stil u kojem se djeci pruža velika količina ljubavi, a mala količina nadzora. Autoritaran odgojni stil obilježen je visokim očekivanjima i strogim pravilima uslijed čijeg se kršenja primjenjuje i strogo kažnjavanje nad djecom. Autoritativan odgojni stil odgovara potrebama djece jer mu roditelji nastoje pružiti toplinu, sigurnost, poštovanje, a da pritom drže svoje roditeljstvo pod kontrolom.

Najvažnijom ulogom obitelji smatra se odgoj koji predstavlja temelj svakoga drugoga odgojnog utjecaja. Smatra se da roditelji u odgoju imaju neprocjenjivu ulogu, obvezu i odgovornost. Maleš (2012) navodi da je kompetentan roditelj osposobljen za obavljanje roditeljske uloge, posjeduje ključna znanja o razvojnim potrebama, odgoju i obrazovanju djeteta kako bi mu mogao pružiti kvalitetan odgoj i zadovoljiti njegove potrebe.

Za osiguravanje cjelokupne dobrobiti djeteta važna je usklađenost roditeljskoga odgojnog djelovanja i djelovanja koje se primjenjuje u predškolskoj ustanovi djeteta. Dijete koje polazi vrtić nalazi se između dviju odgojnih sredina u kojima se prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) raste i razvija, stječe prve spoznaje o sebi i svijetu oko sebe, uči o komunikaciji i odnosima, zadovoljava svoje osnovne i razvojne potrebe, uči o odnosima, suživotu, zajedništvu, razvija svoje potencijale i stječe spoznaje i vještine koje su mu potrebne za čitav život.

U sljedećem će se poglavlju nastojati jasnije prikazati uloga ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te stručno pedagoškog osoblja čija je profesionalna obveza odgojno-obrazovni rad s djecom te suradnja i partnerstvo s roditeljima.

3. USTANOVA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje ili dječji vrtić organizacijski je oblik koji obavlja djelatnosti predškolskog odgoja. Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (2022) predškolski odgoj obuhvaća programe odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, socijalne skrbi i prehrane koji se ostvaruju u dječjim vrtićima. Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i obrazovanja (2008) utvrđuju se mjerila za broj djece u odgojnim skupinama, broj odgojitelja, stručnih suradnika i ostalih radnika u dječjem vrtiću, mjerila za financiranje programa dječjih vrtića, materijalni i financijski uvjeti rada, ustroj programa s obzirom na trajanje i namjenu, predškolski odgoj i obrazovanje djece s posebnim potrebama, predškolski odgoj i obrazovanje djece hrvatskih građana u inozemstvu, predškolski odgoj i obrazovanje djece pripadnika nacionalnih manjina. Svaka ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje trebala bi imati vlastiti kurikulum dječjeg vrtića razrađen prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014).

Dječji vrtići provode programe za djecu od navršenih šest mjeseci do polaska u školu, a može ih osnovati država, jedinica lokalne ili područne samouprave, pravna ili fizička osobe i vjerska zajednica. Korisnici usluga dječjeg vrtića jesu roditelji ili skrbnici djece polaznika te oni mogu birati program koji će dijete polaziti. Od programa u dječjem vrtiću ostvaruju se redoviti programi njege, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite i unaprjeđenja zdravlja i socijalne skrbi djece rane i predškolske dobi, programi za djecu rane i predškolske dobi s teškoćama u razvoju, programi za darovitu djecu, programi na jeziku i pismu nacionalnih manjina, programi predškole i drugi odgojno-obrazovni programi koje vrtić može izvoditi ovisno o potrebama i interesima djece i roditelja. Važno je da su svi programi prilagođeni individualnoj mogućnosti razumijevanja, sposobnostima i razvojnim potrebama djeteta. Radno vrijeme vrtića trebalo bi biti usklađeno s potrebama roditelja, a programi bi trebali osigurati primjerene uvjete za zadovoljavanje djetetovih osnovnih i razvojnih potreba te dopunjavati obiteljski odgoj. O tome govori i Valjan Vukić (2011)

te navodi da bi predškolske ustanove trebale biti adaptibilne kako bi zadovoljile potrebe djece i roditelja, ali i odgovorile na potrebe suvremenog društva.

Radnici dječjeg vrtića koji obavljaju poslove njege, odgoja i obrazovanja i zdravstvene zaštite te skrbe o djeci jesu odgojitelji i stručni suradnici koji su obavezni stručno se usavršavati tijekom radnoga vijeka. Osim odgojno-obrazovnih radnika u dječjem vrtiću zaposleni su i ostali radnici na pomoćnim i administrativno-tehničkim poslovima. Poslovni i stručni voditelj predškolske ustanove jest ravnatelj koji predlaže godišnji plan i brine o provođenju odluka upravnog vijeća i drugih nadležnih tijela vrtića.

U ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje od velike je važnosti i prostorno-materijalno okruženje. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) kvalitetno prostorno-materijalno okruženje vrtića esencijalni je izvor učenja djece.

U vrtićima postoje „centri aktivnosti“ ili „kutići“ koji predstavljaju kvalitetno strukturirane prostorne cjeline vrtića, a u posljednje se vrijeme naglašava važnost organizacije tih cjelina što sličnije onima u obiteljskom domu. Miljak (2009) naglašava da je potrebno deinstitutionalizirati predškolske ustanove i pretvoriti ih u organizacije koje nalikuju „velikim brižljivim obiteljima“. Vrtićka sredina, za razliku od obiteljske, mora biti stručno i profesionalno vođena i organizirana. Kvalitetna organizacija prostora, materijala i vremena za aktivnosti djece u vrtiću predstavlja kvalitetnu podlogu zajedničkog, kontinuiranog učenja i razvoja djece i odraslih. Odgojitelj okruženjem izravno poručuje djetetu što želi od njega, okruženje se smatra ogledalom odgojiteljeva znanja o djetetu. Slunjski (2008) navodi važan kriterij kvalitete prostornog okruženja, a to je razina ugone koju on pruža djeci.

Prema Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991) predškolski odgoj trebao bi biti usmjeren na povezivanje obiteljskog i izvanobiteljskog odgoja djeteta, srodnost tih dvaju odgoja, što čvršću suradnju stručnjaka i roditelja, sudjelovanje roditelja u životu i aktivnostima djeteta u svim oblicima izvanobiteljskog života. Povezivanje vrtića i obitelji olakšava djetetu prijelaz iz obitelji u dječji vrtić te se nastoji uskladiti utjecaj tih dviju kultura. Prema Slunjski (2008) roditelji su partneri u odgoju i obrazovanju svoje djece i ravnopravni sudionici u ostvarivanju kvalitete cjelokupnoga vrtićkog kurikula.

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) u kvalitetnom vrtiću djelatnici su osposobljeni za prepoznavanje specifičnih potreba roditelja te se stvaraju prilike za roditeljsko uključivanje u zajedničko donošenje odluka koje su važne za razvoj, učenje i socijalni život djece u skupini.

Svaki vrtić trebao bi kontinuirano raditi na unapređenju kvalitete koja nije statična kategorija i otvara prostor stalnom napretku. U vrtiću je osim kvalitetnog vođenja, kvalitetne komunikacije i odnosa, kvalitetnog prostorno-materijalnog okruženja od velike važnosti i kvalitetna odgojno-obrazovna praksa za koju su potrebni kompetentni odgojitelji s pedagoškom i metodičkom podrškom stručnoga tima.

3.1. Kompetentan odgojitelj

Odgojitelji su osobe koje rade u dječjim vrtićima na poslovima njege i skrbi, odgoja i obrazovanja te zdravstvene i socijalne zaštite djece od navršenih šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Kompetentan odgojitelj onaj je odgojitelj koji stvara i gradi kvalitetnu praksu, analizira ju i otvoren je za promjene. Osim odgojno-obrazovne prakse i neposrednog rada s djecom, odgojitelji bi trebali vladati komunikacijskim vještinama kako bi mogli suradničke odnose s roditeljima unaprijediti do razine partnerstva te uspješno surađivati s članovima stručnoga tima i širom društvenom zajednicom. Stevanović (2003) opisuje odgojitelje kao vrijedne i kreativne osobe kojima je profesionalna obveza odgajati djecu od rođenja pa sve do polaska u školu.

Svako dijete zaslužuje najbolje temelje u djetinjstvu, a moralna je i profesionalna dužnost odgojitelja to osigurati, no to ovisi o tome kojim se odgojnim postupcima odgojitelj koristi. Autorica Slunjski (2003) navodi devet tipova odgojitelja:

- miroljubiv odgojitelj koji je stabilan i uravnotežen te se na taj način odnosi s djecom
- principijelan koji je dosljedan, poštuje norme i pravila te djecu usmjerava na to
- odgojitelj pomagač koji je emocionalno dostupan djeci i usmjeren je na njihove potrebe
- hedonist je usmjeren na zabavu i izbjegava nelagodne situacije
- kreativac predstavlja kreativnog odgojitelja koji je usmjeren na stvaranje uvjeta za razvoj djetetove kreativnosti
- intelektualac se usmjerava na poticanje intelektualnog razvoja djeteta

- ambiciozan odgojitelj jest onaj koji je uporan i u interakciji s djetetom usmjeren na njegovo postignuće i ostvarivanje boljih rezultata
- perfekcionista je u komunikaciji s djetetom usmjeren na ispravljanje djetetovih pogrešaka
- strogi šef predstavlja odgojitelja koji održava dominaciju nad djetetom.

Odgojitelj predstavlja drugu osobu u životu djeteta koja ima veliki utjecaj na njegov život i razvoj. Stoga je od velike važnosti da odgojitelj kontinuirano analizira svoju praksu i odgojne postupke kako bi se osigurao najbolji pristup za svako pojedino dijete.

Svaki je roditelj najbolji i prvi uzor svojem djetetu, no dijete provodi i velik dio vremena s odgojiteljem. Zato je važno da djeca provode vrijeme u vrtiću s kompetentnim odgojiteljima koji svoju praksu temelje na suvremenim paradigmatima odgoja. Kompetentan odgojitelj trebao bi poštivati svako dijete, pomagati mu kada za to postoji potreba, usmjeravati ga, primjerom pokazati prihvatljive oblike ponašanja. Također, uloga kompetentnog odgojitelja jest poznavanje obiteljske kulture kako bi mogao razumjeti način funkcioniranja obitelji, ali i osigurati kvalitetniju podršku roditeljima. Višnjić Jevtić (2018) govori o odgojiteljskoj kompetenciji za suradnju s roditeljima kao o kompetenciji koja omogućuje uspostavljanje i zadržavanje profesionalnih i zadovoljavajućih odnosa s roditeljima sve djece uključene u odgojno-obrazovnu ustanovu. Također, autorica (2018) smatra da bi kompetentni odgojitelji trebali posjedovati znanja o strategijama i tehnikama za uspostavljanje suradničkih odnosa, o različitim obiteljskim dinamikama i njihovu funkcioniranju, o radu s roditeljima, o zaprekama koje priječe suradnju, o sustavu podrške koje društvo pruža obiteljima, komunikacijske, organizacijske, suradničke vještine i vještine aktivnog slušanja te stavove prema suradnji s roditeljima, prema roditeljima koji unaprijeđuju ili otežavaju suradnju.

U predškolskoj ustanovi odgojitelji zajedno sa stručnim timom imaju ulogu osigurati holistički pristup svakom djetetu te stvoriti uvjete za uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad i život ustanove. Odgojitelji povezuju obitelj i predškolsku ustanovu individualnim pristupanjem svakoj obiteljskoj zajednici jer na taj način stvaraju s njom specifične odnose i poticajno ozračje u dječjem vrtiću što omogućuje daljnji razvoj partnerstva tih dviju zajednica. Višnjić Jevtić (2018) govori i o profesionalnoj odgovornosti i ulozi odgojitelja za iniciranje suradničkih odnosa te poticanje roditelja na uključivanje u rad i procese odgojno-obrazovne ustanove.

3.2. Stručni tim

Stručni tim vrtića uključuje stručne suradnike pedagoge, psihologe, logopede i edukacijske rehabilitatore. Od velike je važnosti suradnja odgojitelja i stručnoga tima.

Pedagog u suradnji s odgojiteljem sudjeluje u provođenju kvalitetnoga odgojno-obrazovnog procesa. Pomaže odgojitelju u kreiranju prostorno-materijalnog okruženja i promiče pisanje kvalitetne, suvremene dokumentacije.

Psiholog suradnjom s odgojiteljem prikuplja i obrađuje relevantne podatke za djecu polaznike vrtića. Na temelju tih podataka vrši procjene, identifikaciju, edukaciju te ranu intervenciju. Pomaže odgojitelju planiranje i praćenje odgojno-obrazovnog procesa s ciljem stvaranja uvjeta za zadovoljavanje primarnih, sekundarnih, razvojnih i posebnih potreba djeteta.

Edukacijski rehabilitator surađuje s odgojiteljem kako bi se ostvarila primjerena podrška djetetu s posebnim potrebama.

Logoped prati u suradnji s odgojiteljima komunikacijski razvoj djece, jezično-govorni razvoj i organizira preventivno djelovanje te logopedске vježbe za dijete.

Djelatnici vrtića kontinuirano komuniciraju s obiteljima kako bi što više saznali o podrijetlu djece i stekli uvid u njihove jake strane, interese i potrebe i u skladu s time prilagodili okruženje ustanove obiteljskoj kulturi djeteta. Preduvjet kvalitetne interakcije ovih dvaju čimbenika odgojno-obrazovnoga procesa, ali i ostalih stručnih djelatnika vrtića (pedagog, psiholog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila i sl.) jest obostrana spremnost na djelatno sudjelovanje. „U kvalitetnome partnerskome odnosu na relaciji vrtić – djetetov dom roditelje, tj. skrbnike djeteta permanentno se informira (uz pomoć brošura, letaka, internetske komunikacije, razmjene bilješki, tj. dokumentacije o djetetu, radionica, diskusijskih grupa i sl.) te ih se podržava i osnažuje u roditeljskoj ulozi“ (Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, 2014, str. 5).

Djelatnici vrtića trebali bi biti senzibilizirani za prepoznavanje potreba djece i roditelja, a kako bi to bilo moguće, važan je suradnički odnos između obiteljskog doma i vrtićke sredine.

4. SURADNIČKI ODNOSI OBITELJI I PREDŠKOLSKE USTANOVE

Obitelj i vrtić smatraju se važnim ranim utjecajem na razvoj djeteta, stoga je upravo suradnja tih dviju odgojnih sredina od iznimne važnosti za dijete. Roditelji i odgojitelji predstavljaju najvažnije osobe u životu djece rane dobi jer se dijete s tim osobama poistovjećuje, oponaša ih i provodi s njima velik dio vremena. Nadalje, odgojitelji i roditelji te ostale djetetu bliske osobe unutar obitelji i predškolske ustanove trebale bi biti usmjerene na dijete te na procjenjivanje, praćenje i osiguravanje uvjeta koji bi potencijalno mogli dovesti do njegova razvoja. Za osiguravanje zdravog i normalnog tijeka djetetova razvoja, važno je da su uz dijete njemu važni odrasli koji su ostvarili kontinuitet svojeg razvoja. Kvalitetna suradnja obitelji i vrtića smatra se preduvjetom za ostvarivanje kasnijega akademskog uspjeha i postizanje optimalnog učinka na cjelokupan djetetov razvoj.

Gluščić i Pustaj (2008) navode kako je suradnja djeteta, odgojitelja i roditelja jako važna za svakoga od njih te smatraju kako bi najvažnija zadaća roditelja i odgojitelja trebala biti sretno dijete. Za kvalitetnu suradnju od velike je važnosti i kompetentnost uključenih, o čemu govore Milanović i suradnice (2014) te navode kako roditelji i odgojitelji koji nemaju povjerenja te se ne osjećaju samostalnim i odgovornim prema drugima mogu imati teškoća u kvalitetnom obavljanju svoje uloge.

Općenito, suradnja se smatra vrlo složenim procesom koji se odvija u različitim fazama razvoja od faze upoznavanja, izmjene informacija do suradnje. Zajednički rad najmanje dvoje ljudi koji imaju zajednički cilj naziva se suradnja. Juul (1995) opisuje suradnju kao prilagođavanje, oponašanje i naposljetku kompromis. Pašalić-Kreso (2004, prema Ljubetić, (2014)) govori kako se suradnja odnosi na razvijanje i njegovanje površnih i formalnih odnosa koji ne dovode do kvalitete. S druge strane, autorica Maleš (1994) objašnjava tri glavne odlike suradničkih odnosa:

- aktivnost – odnosi se na podjednaku uključenost subjekata s obje strane
- odgovornost – obuhvaća dužnosti i prava obje strane
- jednakost – označava odnos u kojem su roditelji i odgojitelji jednaki te zajedno pronalaze odgovore na različite probleme.

Suradnja na relaciji roditelj – odgojitelj trebala bi biti usmjerena na ostvarivanje emocionalne, spoznajne, govorne i tjelesne dobrobiti djeteta. Gluščić i Pustaj (2008) smatraju da bi roditelji i odgojitelji trebali djelovati jedni na druge informacijama, komunikacijom, savjetima i

druženjem kako bi mogli posredno ili neposredno utjecati na osiguravanje optimalne kvalitete života djeteta u instituciji i obitelji te u postizanju kontinuiteta u odgoju. Odnos između roditelja i odgojitelja trebao bi se temeljiti na uzajamnom poštovanju, priznavanju individualnosti, zajedničkom odlučivanju, dijeljenju informacija, osjećaja i vještina te na povjerenju koje se smatra najvažnijim za uspješnu suradnju. Navedene značajke odnose se na preduvjete za stvaranje odnosa u kojima bi se roditelji i odgojitelji trebali smatrati odgovornima, aktivnima i jednakopravnima.

Prema Višnjić Jevtić (2018) suradnja odgojitelja i roditelja varira ovisno o ustanovama i sudionicima procesa te je odnos između njih određen različitim čimbenicima od kojih se posebno mogu istaknuti individualne dispozicije pojedinaca. U suradničkom odnosu i roditelji i odgojitelji mogu preuzeti različite uloge koje ovise o njihovim vrijednostima i vještinama. Odgojitelji bi trebali svoj odnos s roditeljima temeljiti na pozitivnim stavovima izgrađenima na temelju realnih očekivanja. Višnjić Jevtić (2018) navodi dvosmjernu komunikaciju, uzajamnu podršku, zajedničko donošenje odluka te poticanje razvoja i učenja djece kao glavna obilježja suradničkog odnosa koja ovise o pojedincima, ustanovi i kulturi ustanove.

Postoje i brojne prepreke za stvaranje suradnje između obitelji i predškolske ustanove. Valenčić Štemberger (2021) navodi sljedeće prepreke:

- inzistiranje na normativnosti (različite percepcije u vezi sa spavanjem, hranom)
- neosobni razgovori s roditeljima uz korištenje formalnih generaliziranih poruka
- sklonost odgojitelja da etiketira dijete
- različitost u emocionalnom doživljaju komunikacije
- veća vrijednost formalnih od neformalnih kontakata
- mišljenje da se vrtić prilagođava potrebama roditelja
- podučavanje roditelja, umanjivanje njihove sposobnosti
- strah i nesigurnost roditelja prema važnim sadržajima vezanima za vrtić
- osjećaj da mu druga strana pametuje.

Autorica Višnjić Jevtić (2018) govori o suradnji kao o procesu koji je podložan društvenim i organizacijskim promjenama te o čimbenicima koji doprinose ili otežavaju suradnju. Zaporeke suradničkim odnosima ovise o pojedincima koji sudjeluju u tom odnosu, njihovim iskustvima i ponašanju te o utjecajima iz neposrednog okruženja. Granata, Mejri i Rizzi (2016, prema Višnjić

Jevtić, (2018)) navode sljedeće čimbenike koji mogu predstavljati zapreke u suradnji roditelja i odgojitelja:

- interpersonalni čimbenici odnose se na predrasude i stereotipe koje sudionici imaju prema obiteljskoj kulturi, podrijetlu i klasi
- kulturalni čimbenici određeni kulturom odgojno-obrazovne ustanove i obiteljskom kulturom
- strukturalni čimbenici odnose se na vrijeme i modalitete suradnje.

Zapreke su sastavni dio svakog odnosa pa tako i u odnosu između roditelja i odgojitelja, no važno je prepoznavanje i osvješćivanje zapreka te pronalaženje optimalnog rješenja za njih kako bi se doprinijelo uspostavljanju kvalitetnoga partnerskog odnosa.

Termin *suradnje* nastoji se poistovjetiti s terminom *partnerstva*, međutim autorica Ljubetić (2014) govori o aspektima partnerstva koji ne uključuju suradnju, a to su vrijeme, kontekst, jasno definirani zajednički cilj, kvalitetan i kontinuiran odnos te nužni preduvjeti za ostvarivanje partnerskog odnosa. Također, autorica Ljubetić (2014) objašnjava pojam suradnje kao hijerarhiju odnosa pri čemu ustanova zauzima viši položaj što dovodi do neravnopravnosti partnera u odnosu. U suradničkom odnosu prevladavaju uglavnom formalni odnosi u kojima ne postoji aktivna uključenost obiju strana, dok se u partnerskom odnosu roditelji i odgojitelji odnose jedni prema drugima kao ravnopravni partneri koji aktivno sudjeluju u osiguravanju dobrobiti za dijete.

Partnerstvo se odnosi na kvalitetan odnos koji bi se trebao temeljiti na poštivanju etičkih načela, međusobnom pomaganju, dvosmjernoj komunikaciji i brižnosti. U takvom je odnosu važno njegovati i uvažavati stavove obiju strana. Stavovi odgojitelja i roditelja neposredno utječu na razmišljanje i vrijednosti djeteta stoga je važno da roditelji i odgojitelji temelje svoj odnos na pozitivnim stavovima. „U partnerskom odnosu, obitelj i ustanova smještaju dijete, njegovu dobrobit, potrebe i kapacitete u centar pozornosti obiju strana koje imaju iste interese, ciljeve i zadaće“ (Ljubetić, 2014, str. 6). Suvremeno shvaćanje partnerstva odnosi se na drugačije promišljanje o roditeljima, njihovoj uključenosti u odgojno-obrazovni rad ustanove i dobrobiti za dijete. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) roditelji su ravnopravni partneri u odgoju i obrazovanju svoje djece te imaju pravo biti uključeni u sve aspekte funkcioniranja predškolske ustanove, a pretpostavke za stvaranje i održavanje partnerskih odnosa jesu poštovanje, prihvaćanje različitosti, ohrabrivanje, podržavanje, aktivno slušanje i sva

ponašanja koja omogućuju reciprocitet u razmjeni informacija u vezi s djetetom te primjereno djelovanje roditelja i odgojitelja prema djetetu da bi se postigla djetetova dugoročna dobrobit.

Budući da roditelji najbolje poznaju svoje dijete, Ljubetić (2009) naglašava važnost stvaranja povjerljivog i recipročnog odnosa vrtića i obitelji već i prije upisa djeteta u vrtić. Prvi koraci suradnje uvelike doprinose daljnjemu partnerskom odnosu. Kako bi roditelji i odgojitelji mogli surađivati, moraju se prethodno dobro upoznati, izgraditi povjerenje, obostrano razumijevanje i poštivanje te izgraditi pozitivan stav prema osobitostima i sposobnostima. Roditeljima se prilazi kao važnim osobama u životu i odgoju djece te postoje tri pravca djelovanja na roditelje: obostrano informiranje, davanje znanja roditeljima potrebnih za odgoj djece, posredno i neposredno sudjelovanje roditelja u radu vrtića. Nenadić-Bilan i Zloković (2015) smatraju da roditelji kao primarni skrbnici posjeduju jedinstveno znanje o aspektima ponašanja svojeg djeteta te je razmjena informacija s odgojiteljima bitan preduvjet za ostvarivanje partnerskih odnosa.

Mnogi autori bave se istraživanjem partnerstva te različito definiraju navedeni pojam. Albright i Weissberg (2010, prema Ljubetić, (2014)) određuju partnerstvo kao proces zajedničkog rada obitelji i odgojitelja s ciljem poboljšanja dječjega socijalnog, emocionalnog i kognitivnog razvoja putem doma, predškolske ustanove i zajednice, a koji se temelji na sudjelovanju i interakcijama. Dunst i Trivette (2010, prema Ljubetić, (2014)) opisuju partnerstvo kao stil suradničke pomoći u kojoj je fokus intervencije usmjeren na korištenje obiteljskih snaga i stvaranje novih sposobnosti kako bi se postigli ciljevi. Vincent (1996, prema Ljubetić, (2014)) sagledava partnerstvo kao „difuzan koncept“ koji uključuje širok spektar ideja poput zajedničkog truda, konsenzusa, harmonije i jednakosti. Prema Ljubetić (2014) partnerstvo se određuje kao najviša razina suradničkih odnosa pojedinaca iz obiteljske zajednice i vrtića usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja, a koji imaju određeno vrijeme trajanja i odvijaju se u određenom kontekstu.

Prema razvojno-ekološkom modelu partnerstvo se odnosi na multidimenzionalnu kategoriju u kojoj akteri dijele zajedničku odgovornost za djetetov razvoj i akademsko postignuće. Smatra se da je razvojno-ekološki model nastao na temelju razvojno-ekološke teorije. Teorija se povezuje s 1986. godinom, njezinim se začetnikom smatra Bronfenbrenner, a ona povezuje utjecaje iz različitih konteksta i njihova međudjelovanja na razvoj pojedinca i njegovo ponašanje. Unutar tog modela promatraju se promjene u odnosima između djeteta, vrtića, obitelji i lokalne zajednice. „Pedagoška praksa ukazuje na niz primjera i situacija kada je prijelaz djeteta iz jednog (pod)sustava

u drugi (npr. iz dječjeg vrtića u osnovnu školu, iz razredne u predmetnu nastavu, iz osnovne u srednju školu itd.) stresan događaj ne samo za dijete već i za njegove roditelje. Upravo u tim „kriznim“ situacijama najčešće izostaje primjerena i očekivana podrška djelatnika u ustanovama koja bi ohrabrila i ojačala roditelje za lakše nošenje sa stresom i pružanje djelotvornije potpore djetetu. Odgojno-obrazovne ustanove koje su prepoznale važnost pružanja podrške roditeljima provode kontinuirane radionice za roditelje s ciljem njihova jačanja prije i/ili tijekom stresnog događaja“ (Ljubetić, 2014, str. 18). Bronfenbrennerov (1986.) model sastoji se od pet povezanih sustava koji imaju utjecaj na pojedinca, tj. na dijete. Mikrosustav se uglavnom odnosi na vrtićku i obiteljsku zajednicu gdje dijete provodi najveći dio vremena. Elementi tog sustava koji mogu neposredno ili posredno utjecati na razvoj partnerstva obitelji i vrtića odnose se na psihičko zdravlje roditelja, kvalitetu odnosa u obitelji, osobina ličnosti, kulturnih vrijednosti obitelji, razine obrazovanja roditelja, stila roditeljstva, senzibilitetu i empatičnosti profesionalaca u ustanovi za potrebe obitelji, njihova osposobljenost za izgradnju partnerskih odnosa i stavovi o uključivanju roditelja u rad predškolske ustanove. Mezosustav se odnosi na promjene između mikrosustava te se promatra interakcija između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. Partnerstvo roditelja i predškolske ustanove istražuje se u okviru mezosustava. Egzosustavu pripadaju ona okruženja s kojima dijete nije u neposrednoj vezi, no njihovi se utjecaji odražavaju na djetetov razvoj i partnerstvo obitelji i predškolske ustanove. Sustavu pripadaju ravnatelji vrtića i osobe koje obavljaju administrativno-tehničke poslove te svojim utjecajem mogu pozivati i ohrabrivati roditelje i odgojitelje na partnerstvo ili onemogućavati izgradnju partnerskih odnosa između tih dviju zajednica.

Ljubetić (2014) definira makrosustav kao opći kontekst koji čine gospodarski sustav, običaji u široj društvenoj zajednici, zakonodavni i obrazovni sustav te opće kulturno okruženje koje determinira društveno poimanje djetinjstva i roditeljstva. Nadalje, kronosustav se odnosi na promjene unutar djeteta tijekom određenog razdoblja te na promjene unutar svakog sustava koji je povezan s djetetovim razvojem. Iz prethodno navedenih teorijskih činjenica vidljivo je da je partnerstvo obitelji i dječjih vrtića pod utjecajem razvojno-ekološke teorije.

Za partnerstvo je od velike važnosti i uspješna odgojno-obrazovna praksa koja podrazumijeva uspješne refleksivne praktičare s potrebnim kompetencijama i vještinama. Praktičari bi trebali biti vješti u komunikaciji te se ne bi trebali koristiti navikama koje mogu ugroziti međuljudske odnose.

Postoji podjela na dvije vrste navika u komunikaciji. Prva vrsta odnosi se na „ubojite“ navike te se takvima smatraju kritiziranje, prigovaranje, žaljenje, kažnjavanje i slično. Druga vrsta odnosi se na „skrbne“ navike, a takvima se smatraju poštovanje, prihvaćanje, podržavanje, ohrabrivanje i slušanje. U komunikaciji između roditelja i odgojitelja važno je jesu li poruke implicitne ili eksplicitne. Eksplicitne poruke one su poruke kojima želimo utjecati na drugu osobu, dok su implicitne poruke bez izravnog izricanja i imaju u sebi skriveno značenje. Roditelj ili odgojitelj osjećat će se u skladu s onime kako je protumačio izjavu svojeg sugovornika, a ne u skladu s onime što mu je bilo poručeno. Stoga je važno da su komunikacijske poruke u partnerskom odnosu jasne i nedvosmislene da se ne bi stvorili konflikti zbog naknadnog interpretiranja. Također, važno je da roditelji i odgojitelji pristupaju jedni drugima bez unaprijed postavljenih predrasuda jer kako kaže Stevanović (2003) samo pozitivan stav može motivirati roditelje i odgojitelje za zajedničko dogovaranje i sudjelovanje u radu, komunikaciji i kontaktu. Također, autorica Višnjić Jevtić (2018) ističe važnost otvorene i jasne komunikacije za dobrobit svih pojedinaca suradničkog odnosa te fleksibilnost organizacije vremena kojom se omogućuje uvažavanje osobnih rasporeda roditelja i odgojitelja.

Kako bi se postigao kvalitetan partnerski odnos, važno je da su ostvareni preduvjeti za stvaranje takvog odnosa, a to su ravnopravnost, međusobno razumijevanje i poštovanje, odgovornost, aktivno slušanje, podjednaki uloženi trud svih sudionika te dvosmjerna komunikacija. Nadalje, za partnerstvo je od velike važnosti i vremenska dimenzija koja se odnosi na uvažavanje promjena koje se događaju unutar djeteta i njegova okruženja tijekom određenog vremena. Dunst i Trivette (2010, prema Ljubetić, (2014)) spominju tri dimenzije partnerstva koje određuju kao jednakost, poštovanje i stil komunikacije. Sve tri dimenzije od velike su važnosti za izgradnju i njegovanje partnerskih odnosa, a stil komunikacije koju će sudionici izabrati ovisi i o karakteristikama samih pojedinaca.

Zbog brojnih promjena u društvu praktičarima je, kao i roditeljima, potrebno osnaživanje za građenje partnerskih odnosa. Autorica Ljubetić (2012) navodi kako iz razgovora s praktičarima uviđa potrebu za poticanjem i hrabrenjem na izgradnju kvalitetnih partnerskih odnosa te za teorijsko i praktično istraživanje navedene problematike. U partnerskom odnosu i roditelj i odgojitelj imaju dvije posve različite vještine. Odgojitelji, osim što rade s djecom, moraju surađivati i s roditeljima, a roditelji trebaju biti roditelji svojem djetetu i suradnici odgojitelju. Stoga

bi se partnerstvo trebalo temeljiti na objektivnosti, povjerenju, otvorenosti i toleranciji. Temeljne uvjete za suradnju i partnerstvo zajednički stvaraju kompetentni odgojitelji i kompetentni roditelji. Autorica Višnjić Jevtić (2018) navodi kako u partnerstvu između roditelja i odgojitelja na profesionalnoj razini ne bi trebalo biti osjećaja koji bi mogli stvoriti zapreke u tom odnosu.

Albright i Weissberg (2010, prema Ljubetić, (2014)) smatraju da je pravi put do partnerstva onaj koji se temelji na uvažavanju načela „4 A“:

- pristup (*approach*) označava podijeljenu odgovornost roditelja i odgojitelja u akademskom, socijalnom i emocionalnom učenju djece
- stav (*attitude*) odnosi se na vrijednosti i uvjerenja u odnosima između predškolske ustanove i obiteljske zajednice
- ozračje (*atmosphere*) odnosi se na gostoljubivo ozračje za svu djecu i njihove obitelji
- akcije (*actions*) označavaju izbor djelotvornih strategija i praksu u kojoj sudjeluju roditelji i odgojitelji s jednakom razinom odgovornosti.

Kako bi odgojitelji i roditelji mogli zajedno djelovati, trebali bi imati povjerenje u sebe i u drugoga, pozitivan stav prema vlastitim i tuđim namjerama, biti objektivni i emocionalno pismeni. Emocionalno pismene osobe iskazuju emocije na socijalno prihvatljiv način te im ta karakteristika može pomoći u unaprjeđenju odnosa s drugima jer se na taj način može stvoriti osjećaj bliskosti i povjerenja.

Višnjić Jevtić (2018) govori o suradnji kao o dvosmjernom procesu, no ističe da je često prisutna jednosmjerna podrška odgojitelja roditeljima iako je važno obilježje suradnje i partnerstva uzajamna podrška roditelja odgojiteljima i obrnuto. McAllister Swap (1993, prema Višnjić Jevtić, (2018)) navodi različite uloge roditelja u pružanju podrške odgojno-obrazovnim stručnjacima:

- roditelji kao publika na događanjima unutar ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje
- roditelji kao pomagači u aktivnostima
- roditelji kao zastupnici najboljeg interesa za dijete, odgojitelja i ustanove
- roditelji kao donositelji odluka i rješavatelji problema koji se uključuju u različite odbore koji su usko povezani s odgojno-obrazovnim ustanovama i u okviru društvene zajednice
- roditelji kao uvažavatelji uspjeha odgojitelja.

Nadalje, za stvaranje kvalitetnih suradničkih odnosa važna je podjela odgovornosti, ulaganje napora za stvaranje i zadržavanje takvih odnosa te očekivanja uključenih.

Postoje mnogi čimbenici koji utječu na partnerstvo obitelji i ustanove. Albright i Weissberg (2010, prema Ljubetić, (2014)) navode četiri osnovna čimbenika:

- dijete u fokusu – fokusiranje na dijete smanjuje strah kod roditelja od osude te se stvara osjećaj ravnopravnosti i prihvaćenosti
- konstruktivnost – konstruktivna komunikacija kojom se ostvaruje otvoreni dijalog i smanjuje mogućnost interpretacije komentara kao neprihvatljivih
- jasnoća i konkretnost – jasne upute i konkretni savjeti za unaprjeđivanje djetetova učenja mogu poslužiti roditeljima kao praktični „alati“
- kontinuitet – kontinuirana komunikacija i razmjenjivanje informacija kako bi se održala aktivna uključenost u dječje učenje.

Autorica Ljubetić (2009) pod osnovne karakteristike partnerstva navodi dijeljenje jednake odgovornosti za rast i razvoj djeteta, aktivno zajedničko donošenje odluka i njihova primjena te ravnopravna uključenost roditelja u odgojno-obrazovni rad ustanove.

Pojmovi suradnja i partnerstvo nerijetko se poistovjećuju iako među njima postoji određena razlika. Suradnja se razlikuje od partnerstva po nekoliko značajaka. Najizraženijom se smatra hijerarhijska razina prema kojoj se predškolska ustanova smatra „vrjednijom“ u odnosu na roditelje. Janković (2007) objašnjava suradnički pojam kao natjecanje koje se podnosi do određene mjere i u kojem se nastoji ostvariti cilj samo jedne strane, ali ne i partnerstvo s drugom stranom. U suradničkim odnosima najčešće ustanova zauzima višu poziciju što dovodi do neravnopravnosti u odnosu, a dijete se u takvim situacijama najčešće nalazi između dviju suprotstavljenih strana. U takvom odnosu stvara se privid kvalitetne suradnje jer obitelj i vrtić nemaju zajedničke postavljene ciljeve i zadaće, već obje zajednice nastoje ostvariti vlastite ciljeve.

U partnerskom odnosu obitelj i ustanova pružaju maksimalnu potporu jedni drugima kako bi se osigurali ishodi koji su u najboljem interesu djeteta. Roditeljima se u takvom odnosu nudi mogućnost sudjelovanja u oblikovanju kurikuluma i vizije ustanove te u odgojno-obrazovnom procesu planiranjem i realiziranjem procesa. Za stvaranje partnerstva nužna je i kvalitetna interakcija svih stručnih djelatnika vrtića i roditelja. Kanjić i Boneta (2012) navode da je

partnerstvo dugotrajniji proces koji zahtijeva dobru volju roditelja i odgojitelja te velik angažman. U nastavku su tablično prikazane razlike između suradnje i partnerstva.

Tablica 1. Razlike između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove

čimbenici	suradnja obitelji i odgojno- -obrazovne ustanove	partnerstvo obitelji i odgojno- -obrazovne ustanove
roditelji	percipiraju se kao „druga strana“ u odgoju djece	percipiraju se kao prvi „učitelji“ svoje djece
	povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove	uključeni u sve aktivnosti ustanove
	nedostatno informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom	dobro informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom
	dolaze u ustanovu po pozivu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića)	dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
odgojno-obrazovno osoblje (odgojitelji / učitelji / stručni suradnici)	nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obitelji	osviješteni i informirani o važnosti te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima
	pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva	pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva
ciljevi/zadaće/interesi	pojedinačni, jednosmjerni, interesi „dviju strana“	opći, posebni, dvosmjerni, u fokusu djeteta i njegova dobrobit
senzibilitet odgojno- -obrazovnog osoblja	nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji

odnosi	hijerarhijski pozicionirani – roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno-obrazovno osoblje u ustanovi	ravnopravni – roditelji partneri odgojno-obrazovnom osoblju u ustanovi
komunikacija	rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i/ili ponašanju	kontinuirana, otvorena, iskrena, podržavajuća, ravnopravna
inicijativa	u pravilu inicijativu ima ustanova	inicijativa je obostrana i nadopunjujuća
motivacija	niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće „prigodničarska“ (teškoće s djecom, financijska pomoć, obveze prema ustanovi)	visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojno-obrazovnog rada
aktivnosti obitelji i ustanove	najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima; instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadaća	aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikula ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
obitelj – ustanova – lokalna zajednica	percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

Izvor: (Ljubetić, 2014, str. 7)

5. HORNBYJEV MODEL RODITELJSKOG SUDJELOVANJA

Prema ovome modelu roditelji imaju mogućnost odabira oblika uključivanja koji najbolje odgovara njihovim roditeljskim potrebama. Model polazi od uvažavanja roditelja kao jednakopravnih partnera koji ovisno o vlastitim potrebama mogu doprinijeti formiranju odgojno-obrazovnih politika, surađivati sa stručnjacima pedagoškog profila, pružiti socijalnu ili materijalnu podršku te dijeliti informacije o djeci.

Hornby (2000) smatra da je suradnja između roditelja i odgojno-obrazovnih stručnjaka ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje važan preduvjet za odnos koji se temelji na uspješnoj komunikaciji, zadovoljstvu roditelja i odgojitelja, stvaranju pozitivnog ozračja ustanove i pozitivnoj percepciji roditelja prema odgojiteljima i funkcioniranju cijele ustanove. Također, autor naglašava kako roditelji trebaju jasnu i otvorenu komunikaciju, podršku, pedagoško obrazovanje i vezu s ustanovom.

Uspješno roditeljsko uključivanje ovisi o vremenu i stručnosti odgojitelja te se smatra da bi odgojitelji trebali moći prepoznati različite obiteljske i roditeljske potrebe te pružiti odgovarajuću podršku. Hornby (2011) ističe sedam principa važnih za uspješno roditeljsko sudjelovanje koje trebaju podjednako razvijati i roditelji i odgojitelji, a odnose se na: poštovanje, povjerenje, posvećenost, poštivanje prava, jednakost, komunikaciju i kompetenciju. Nadalje, Hornby (2011) navodi četiri stupnjeva uključivanja roditelja koji se odnose na informiranje, sudjelovanje, podršku i upravljanje.

Model se temelji na tome da odgojno-obrazovni stručnjaci uvažavanju različite obiteljske kulture, nastoje se prepoznati roditeljske potrebe i njihove jake snage te se ističe važnost suradničkog odnosa roditelja i odgojno-obrazovnih stručnjaka u kojem oni predstavljaju aktivne partnere koji su spremni pružiti i primiti podršku. Odbacuje se tradicionalna teza prema kojoj postoji univerzalan model za sve roditelje neovisno o njihovim različitim potrebama, interesima i mogućnostima. Autor ovog modela navodi i moguće zapreke u stvaranju suradnje, a koje se odnose na stavove odgojno-obrazovnih stručnjaka prema roditeljima. Hornby (2011) ističe sljedeće stavove:

- roditelji nisu kompetentni kao odgojitelji
- odnos roditelja i odgojitelja trebao bi biti na profesionalnoj distanci
- roditelji su odgovorni za probleme u ponašanju djeteta ili za dječje teškoće

- roditelji kojima je potrebna podrška smatraju se previše osjetljivima.

6. MODALITETI SURADNJE OBITELJI I PREDŠKOLSKE USTANOVE

Suradnja obitelji i predškolske ustanove može biti individualna ili grupna, usmena ili pismena, edukativnog, informativnog, zabavnog ili savjetodavnog karaktera. Višnjić Jevtić (2018) navodi kako uloga roditelja u modalitetima suradnje može biti pasivna ili aktivna. Pasivna uloga povezuje se s aktivnostima poput dana otvorenih vrata, obavijesti, pisane komunikacije, glasila, dnevnika, pisma, radionica za roditelje, roditeljskih sastanaka, izvještaja o napretku, razgovora prilikom dolaska/odlaska i individualnih razgovora s roditeljima. Aktivnu ulogu roditelji preuzimaju u komunikaciji e-portfoliojem, elektroničkom poštom, SMS-om, mobilnim aplikacijama, na mrežnim stranicama i društvenim mrežama, tijekom druženja djece i odraslih, boravka roditelja u odgojnoj skupini, posjeta domovima djece, sudjelovanja u tvorbi kurikula i radu upravljačkih tijela.

Modaliteti suradnje smatraju se različitim oblicima uključivanja roditelja u proces odgoja i obrazovanja. „Aktivnosti ovise o kulturi odgojno-obrazovne ustanove i kulturi sudionika te o zakonskim aktima kojima se uređuje rad ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Rad ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Hrvatskoj uređen je Zakonom o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (2013), Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) te kurikulumom vrtića. Premda navedeni dokumenti ističu potrebu ostvarivanja suradnje između obitelji i ustanova, nijedan od njih ne navodi u kojim bi se oblicima ona trebala provoditi. Time se ustanovama ranog i predškolskog odgoja daje sloboda u kreiranju vlastite kulture suradnje koja se temelji na kulturi obitelji i ustanova“ (Višnjić Jevtić, 2018, str. 85).

U novije vrijeme zastupa se podjela modaliteta s obzirom na razinu suradnje s obiteljima, na pasivnu ili aktivnu ulogu roditelja, a sve se više odbacuje podjela na tradicionalne i suvremene modalitete suradnje zbog promjene u pogledu na dijete i promjene u shvaćanju važnosti uloge roditelja u poticanju djetetova razvoja. Postoji potreba za inovativnim modalitetima suradnje u kojima će roditeljima biti omogućena aktivna uloga te će se uvažavati njihov doprinos i njihova znanja.

Kompetentni odgojitelji u svojem bi radu trebali primjenjivati više modaliteta suradnje kako bi se odgovorilo na potrebe suvremenih roditelja i suvremenog društva. Obiteljski pluralizam

može se smatrati prekretnicom za stvaranje oblika suradnje koji odgovaraju različitim interesima roditelja i različitim obiteljskim kulturama. Stvaranje raznolikih oblika suradnje i mogućnost odabira utječe i na razinu uključenosti roditelja i uspješnost odgojitelja u građenju partnerskih odnosa.

U nastavku se nalazi tablični prikaz pozitivnih i negativnih strana ponekih modaliteta suradnje.

Tablica 2. Pozitivne i negativne strane modaliteta suradnje

modalitet suradnje	pozitivne strane	negativne strane
videodokumentacija i fotodokumentacija	jasniji i cjelovitiji prikaz odgojno-obrazovnog procesa roditeljima	nedostatak opreme odgojitelja, materijalni izdatci, iziskuje puno vremena
društvene mreže	pristupačnost svim subjektima suradnje	svi subjekti neregulirano se koriste podacima
grupe na Viberu i WhatsAppu	dostupnost u svakom trenu i na svakom mjestu, jednostavnost pri korištenju, brzi protok informacija	dostupnost u svakom trenu i na svakom mjestu, izmjena privatnih brojeva telefona odgojitelja i roditelja
e-pošta	dostupnost u svakom trenutku	dostupnost u svakom trenutku
vrtićke mrežne stranice	dostupne u svakom trenutku	nemogućnost objavljivanja svih podataka, neredovita ažuriranost stranice
prijenosi uživo boravka djeteta u skupini	dostupni u svakom trenutku, razumijevanje i uvid u cijeli kontekst odgojno-obrazovnog procesa	treba odgojitelja (opuštenost), privatnost djece i odgojitelja, neshvaćanje konteksta odgojnih postupaka (ako se situacija ne vidi u potpunosti)

Izvor: (Mavračić Miković, 2019, str. 73)

Glušćić i Pustaj (2008) opisuju neke od modaliteta suradnje predškolske ustanove i obiteljske zajednice:

- individualni razgovori odnose se na razgovore između jednog ili oba roditelja s jednim ili obama matičnim odgojiteljima odgojne skupine djeteta. U razgovoru može sudjelovati i stručni tim, a može ga inicirati odgojitelj ili roditelj
- kutić za roditelje podrazumijeva prostor ispred sobe dnevnog boravka odgojne skupine koji je namijenjen za suradnju s roditeljima. Suradnja preko kutića odvija se u pisanom obliku gdje se izlažu obavijesti na razini vrtića kao ustanove i obavijesti vezane za skupine djece
- druženja roditelja, djeteta i odgojitelja – navodi se sedam mogućih oblika druženja roditelja, djeteta i odgojitelja. Kreativne radionice roditelja, djeteta i odgojitelja predstavljaju sastanke na kojima roditelji sa svojim djetetom izrađuju igračke, čestitke i slično. Kreativne radionice roditelja za djecu odnose se na prikupljanje pedagoški neoblikovanog materijala od roditelja te izradu lutaka od prikupljenog. Boravak roditelja u skupini označava druženje i posjet roditelja odgojnoj skupini djeteta kako bi prezentirao određenu aktivnost u kojoj je dobar. Posjet djece iz skupine roditeljskom domu provodi se u iznimnim slučajevima – ako je dijete duže vrijeme odsutno iz vrtića zbog bolesti te ako pozove cijelu odgojnu skupinu na igru ili rođendan. Posjet radnom mjestu roditelja predstavlja organizirani izlazak skupine izvan ustanove te je za taj modalitet suradnje važna dobra organizacija. Zajednički izleti roditelja, djece i odgojitelja zahtijevaju zajedničko planiranje i dogovaranje, a omogućavaju međusobno upoznavanje i druženje u opuštenoj i ugodnoj atmosferi. Te male priredbe tijekom koje djeca roditeljima, a roditelji djeci omogućavaju jačanje pozitivne slike djeteta
- komunikacijski roditeljski sastanak – najefikasnijim oblikom suradnje između obiteljske zajednice i vrtića smatraju se komunikacijski roditeljski sastanci koji se održavaju prema želji roditelja i odgojitelja i prema potrebi. Na njima se raspravlja o aktualnim temama u skupini, o ponašanju u određenim situacijama, o načinu rješavanja konfliktnih situacija u skupini i ostalim temama koje odabiru odgojitelji, a predlažu roditelji. Na takvim sastancima roditelji mogu izmjenjivati međusobna iskustva s drugim roditeljima te donositi zajedničke zaključke s odgojiteljima.

7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

7.1. Problem istraživanja

Suradnja i partnerstvo obitelji s predškolskom ustanovom smatra se nedovoljno istraženom problematikom. Postoji mali broj istraživanja koja se bave suradničkim odnosima tih dviju kultura, osobito iz perspektive roditelja. Iz toga proizlazi potreba za ispitivanjem stavova roditelja o suradnji obitelji i predškolske ustanove.

7.2. Cilj istraživanja

Cilj je rada u znanstvenom i istraživačkom dijelu utvrditi i analizirati stavove roditelja te njihov interes za suradnju obitelji i predškolske ustanove. Istraživanjem će se nastojati istražiti stavovi roditelja i zainteresiranost roditelja za suradnju s dječjim vrtićem, stupanj zadovoljstva za uključivanjem i informiranost u odgojno-obrazovni proces, stupanj suradnje s odgojiteljima i stručnim suradnicima te percipiranje sebe kao važnog dijela predškolske ustanove.

7.3. Hipoteze istraživanja

Hg: Postoji statistički značajna razlika u percepciji važnosti suradnje obitelji i dječjeg vrtića u odnosu na razvoj djeteta s obzirom na dob, obrazovanje i duljinu suradnje sudionika istraživanja.

H1: Sudionici u dobi od 30 do 39 godina percipiraju kvalitetniju suradnju s dječjim vrtićem od sudionika ostalih dobnih skupina.

H2: Sudionici višeg stupnja obrazovanja procjenjuju suradnju između obitelji i dječjeg vrtića važnijom od sudionika nižeg stupnja obrazovanja.

H3: Roditelji najčešće surađuju s odgojiteljima u svakodnevnoj razmjeni informacija prilikom dovođenja (i odvođenja) djeteta u vrtić.

H4: Duljina suradnje s dječjim vrtićem prediktor je procjena, pri čemu roditelji koji surađuju s dječjim vrtićem više od 5 godina procjenjuju kvalitetu suradnje pozitivnije od ostalih.

H5: Roditelji suradnju s predškolskom ustanovom smatraju važnom zbog osiguravanja dobrobiti za dijete.

7.4. Uzorak

U provedenom istraživanju uzorak čine 102 ispitanika, a to su roditelji djece koja polaze dječje vrtiće na području Republike Hrvatske. Od ukupnog uzorka 89,2 % ($f = 91$) čine ženske osobe, a 10,8 % ($f = 11$) muške osobe.

Tablica 1. Spol ispitanika

	<i>F</i>	<i>postotak</i>
Ž	91	89,2
M	11	10,8
ukupno	102	100,0

Od ukupnog uzorka u istraživanju je sudjelovalo najviše ispitanika u dobi od 30 do 39 godina koji čine 64,7 % ($f = 66$). U dobi od 20 do 29 godina sudjelovalo je 22,5% ($f = 23$) ispitanika, a u dobi od 40 i više godina 12,7% ($f = 13$) ispitanika.

Tablica 2. Dob ispitanika

	<i>f</i>	<i>postotak</i>
20 – 29	23	22,5
30 – 39	66	64,7
40 i više	13	12,7
ukupno	102	100,0

Prema statusu zaposlenosti 4,9 % ($f = 5$) ispitanika je nezaposleno, dok je 95,1 % ($f = 97$) ispitanika zaposleno.

Tablica 3. Status zaposlenosti ispitanika

	<i>f</i>	<i>postotak</i>
nezaposlen/a	5	4,9
zaposlen/a	97	95,1
ukupno	102	100,0

Najviše ispitanika navelo je srednju (33,3 %, $f = 34$) i višu stručnu spremu (33,3 %, $f = 34$) koju su stekli prilikom završetka svojeg obrazovanja. Visoku stručnu spremu steklo je 28,4 % ($f = 29$) ispitanika, nižu stručnu spremu 1,0 % ($f = 1$) ispitanika, a poslijediplomski studij navelo je 3,9 % ($f = 4$) ispitanika.

Tablica 4. Završeni stupanj obrazovanja ispitanika

	<i>F</i>	<i>postotak</i>
NSS	1	1,0
SSS	34	33,3
VŠS	34	33,3
VSS	29	28,4
poslijediplomski	4	3,9
ukupno	102	100,0

Od ukupnog broja ispitanika najveći broj ispitanika 40,2 % ($f = 41$) surađuje s dječjim vrtićem jednu do dvije godine, a najmanji broj 23,5 % ($f = 24$) pet i više godina. Ostatak ispitanika 36,3 % ($f = 37$) surađuje s vrtićem tri do pet godina.

Tablica 5. Vremenski tijek suradnje s vrtićem

	<i>f</i>	<i>postotak</i>
1 – 2 godine	41	40,2
3 – 5 godina	37	36,3
5 i više godina	24	23,5
ukupno	102	100,0

Prema sljedećim rezultatima vidljivo je da se najviše ispitanika (89,2%, $f = 91$) uključuje u svakodnevnu razmjenu informacija prilikom dolaska/odlaska djeteta, dok se najmanji broj ispitanika (8,8 %, $f = 9$) uključuje u informiranje putem letaka. Nadalje, ispitanici se više uključuju u suradnju putem roditeljskih sastanaka (73,5 %, $f = 75$), grupa na Viberu (59,8 %, $f = 61$) i individualnih razgovora (57,8 %, $f = 59$) u odnosu na preostale oblike suradnje. Uz informiranje putem letaka, posjeti (13,7 %, $f = 14$), otvoreni dani ili tjedan (18,6 %, $f = 19$), društvene mreže

(20,6 %, f = 21) i mrežne stranice dječjeg vrtića (25,5 %, f = 26) predstavljaju oblike suradnje u koje se ispitanici ovog istraživanja najmanje uključuju. Dio ispitanika pokazuje veći interes za druženja djece i odraslih (44,1 %, f = 45), radionice (35,3%, f = 36), odvijanje suradnje preko kutića za roditelje (37,3 %, f = 38), videodokumentacije i fotodokumentacije (33,3%, f = 34) te prikupljanje sredstava za rad (25,5 %, f = 26).

Tablica 6. Uključenost u različite oblike suradnje

<i>oblici suradnje</i>	<i>uključivanje</i>	<i>f</i>	<i>postotak</i>
svakodnevna razmjena informacija prilikom dolaska/odlaska djeteta	da	91	89,2
	ne	11	10,8
roditeljski sastanci	da	75	73,5
	ne	27	26,5
grupe na Viberu	da	61	59,8
	ne	41	40,2
individualni razgovori	da	59	57,8
	ne	43	42,2
druženja djece i odraslih	da	45	44,1
	ne	57	55,9
kutić za roditelje	da	38	37,3
	ne	64	62,7
radionice	da	36	35,3
	ne	66	63,7
videodokumentacija/fotodokumentacija	da	34	33,3
	ne	68	66,7
prikupljanje sredstava za rad	da	26	25,5
	ne	76	74,5
mrežne stranice dječjeg vrtića	da	26	25,5
	ne	75	73,5
društvene mreže	da	21	20,6
	ne	81	79,4
otvoreni dani/tjedan	da	19	18,6
	ne	83	81,4
posjeti	da	14	13,7
	ne	88	86,3
informacije putem letaka	da	9	8,8
	ne	93	91,2

7.5. Mjerni instrument

Za potrebe ovog istraživanja korišten je *online* anketni upitnik namijenjen roditeljima djece koja su polaznici ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Ispitanici su u istraživanju sudjelovali dobrovoljno i anonimno. Podatci su prikupljeni na društvenim mrežama (grupa na Viberu i Facebooku) te dijeljenjem elektroničke pošte. Anketni upitnik kreiran je na temelju literature koja je korištena za potrebe pisanja ovoga rada.

Anketni upitnik čine dva dijela, od čega se prvi dio pitanja odnosi na sociodemografske pokazatelje ispitanika. U prvom dijelu upitnika prikupljali su se podatci o spolu, dobi, statusu zaposlenosti, završenom stupnju obrazovanja, vremenskom okviru suradnje s vrtićem i uključivanju u različite oblike suradnje gdje su ispitanici odabrali ponuđeni odgovor te općenitom zadovoljstvu suradnjom između obitelji i predškolske ustanove koju su ispitanici procijenili u skladu sa školskim ocjenama.

Drugi dio anketnog upitnika sastoji se od triju kategorija, a svaka se kategorija sastoji od pitanja na koja su ispitanici odgovarali odabirom odgovora prema petostupanjskoj Likertovoj skali. Prva kategorija pitanja odnosi se na stavove roditelja o suradnji s odgojiteljima. U toj se kategoriji ispitivalo u kojoj se mjeri ispitanici slažu sa sljedećim tvrdnjama: „Osjećam se dobrodošlo u vrtiću koji polazi moje djetete.“, „Odgojitelji doprinose mojem osjećaju sigurnosti i kompetentnosti kao roditelja.“, „Odgojitelji mi omogućuju uvid u dokumentaciju kako bih bio/la bolje informiran/a o djetetu i skupini.“, „Odgojitelji mi omogućuju da doprinesem radu odgojno-obrazovne skupine.“, „Odgojitelji me uvažavaju kao ravnopravnog partnera u odgoju i obrazovanju mog djeteta.“, „Odgojitelji su spremni savjetovati me u vezi odgoja mog djeteta.“, „Odgojitelji su spremni odvojiti vrijeme kako bi komunicirali o relevantnim informacijama o djetetu.“, „Odgojitelji su uglavnom inicijatori komunikacije.“, „Odgojitelji uvažavaju moje mišljenje.“, „Odgojitelji me informiraju o napredovanju mog djeteta.“, „Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na odgoj mog djeteta.“, „Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na obrazovanje mog djeteta.“, „S odgojiteljima svojeg djeteta imam dobar odnos.“, „Redovito sudjelujem u aktivnostima dječjeg vrtića.“, „Uključujem se u planiranje aktivnosti.“, „Sudjelujem u organizaciji zajedničkih druženja.“, „Predlažem teme roditeljskih sastanka.“, „Odgojitelji me savjetuju o odgojno-obrazovnim postupcima primjenjivim u obiteljskom okruženju.“

U drugoj kategoriji pitanja nastojali su se ispitati stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima (psiholog, pedagog, logoped, edukacijski rehabilitatori). Ispitanici su procjenjivali svoje slaganje sa sljedećim tvrdnjama: „Stručni suradnici dječjeg vrtića jesu kompetentni.“, „Stručni suradnici pristupačni su i ljubazni.“, „Stručni suradnici potiču suradnju između moje obitelji i vrtića.“, „Stručni suradnici su spremni pružiti stručnu podršku u jačanju roditeljskih kompetencija.“, „Stručni suradnici potiču moje sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu.“, „Stručni suradnici doprinose boljem razumijevanju roditelja za načine dječjeg učenja u vrtiću.“, „Stručni suradnici me informiraju o vrstama programa vrtića.“, „Stručni suradnici zajedno s odgojiteljima pripremaju roditeljske sastanke.“, „Stručni suradnici sudjeluju u organizaciji edukativnih materijala.“, „Stručni suradnici stvaraju uvjete i nude različite oblike za uključivanje roditelja u rad vrtića.“, „Stručni suradnici pružaju mi pomoć pri razumijevanju razvoja mojeg djeteta.“, „Stručni suradnici savjetuju me o mogućnostima korištenja različitih usluga u zajednici koje mogu doprinijeti razvoju djeteta.“, „Stručni suradnici nude mogućnost uključivanja roditelja u upravna i savjetodavna tijela ustanove (upravno vijeće, tim za kvalitetu).“

Treća kategorija pitanja odnosila se na stavove roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove. Ispitanici su odabirom stupnja slaganja na sljedeće tvrdnje procijenili u kojoj se mjeri slažu da je suradnja između tih dvaju sustava važna. Procjenjivao se stupanj slaganja sa sljedećim tvrdnjama: „Razvoj djeteta ovisi o međusobnoj suradnji obitelji i dječjeg vrtića.“, „Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja predstavlja osnovu suradničkih odnosa.“, „Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja doprinosi dobrobiti djeteta.“, „Odgoj i obrazovanje djeteta predstavlja zajedničku odgovornost odgojitelja i roditelja.“, „Iskrenost je važna karakteristika komunikacije između roditelja i odgojitelja.“, „Obiteljski i utjecaji predškolske ustanove trebali bi biti usklađeni.“, „Dobra suradnja obitelji i predškolske ustanove doprinosi jačanju djetetovog osjećaja sigurnosti.“, „Važno je uskladiti odgojne postupke između obitelji i predškolske ustanove.“, „Povjerenje između roditelja i odgojitelja doprinosi osjećaju sigurnosti djeteta.“, „Razina ugođe koju dijete osjeća u vrtiću ovisi o suradnji obitelji djeteta i predškolske ustanove.“, „Djelatnici dječjeg vrtića uvažavaju kulturu moje obitelji.“ Podatci su obrađivani u SPSS programu.

8. Rezultati istraživanja i rasprava

U današnje se vrijeme sve veći naglasak stavlja na važnost suradnje između obitelji i predškolske ustanove. Došlo je do promjene u shvaćanju uloga ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te se javlja sve veća potreba za aktivnim uključivanjem roditelja u sve segmente funkcioniranja dječjeg vrtića kako bi se ostvario partnerski odnos između tih dviju odgojnih sredina djeteta. Pretpostavka je da je sve više roditelja s višim stupnjem obrazovanja koji prepoznaju kompetencije koje dijete razvija u kvalitetnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi te koji nastoje biti i žele se uključiti u različite oblike suradnje kako bi suradnjom s odgojno-obrazovnim djelatnicima doprinijeli razvoju svojeg djeteta i da mu boravak u dječjem vrtiću omogućava ispunjavanje svih njegovih potreba.

Ovim se istraživanjem nastojalo utvrditi u kojoj su mjeri roditelji zadovoljni sa suradnjom s dječjim vrtićem, u koje se oblike suradnje najčešće uključuju, na koji način procjenjuju važnost suradnje i kakvi su njihovi stavovi o suradnji s odgojno-obrazovnim djelatnicima. Odgovorima ispitanika prikupljeni su podaci koji će biti objašnjeni u nastavku te na temelju kojih se mogu utvrditi stavovi ispitanika o suradnji između obitelji i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Tablica 7. Zadovoljstvo suradnjom

<i>čestica</i>	<i>N</i>	<i>MIN</i>	<i>MAX</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Kako biste procijenili svoju suradnju s vrtićem (u skladu sa školskim ocjenama od 1 do 5)?	102	2	5	4,17	0,89

Prema rezultatima iz *Tablice 7.* vidljivo je da su ispitanici zadovoljni s ostvarenom suradnjom s dječjim vrtićem koji polazi njihovo dijete, što dokazuje i srednja vrijednost ukupnih odgovora ($M = 4,17$).

Tablica 8. Stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima

<i>tvrdnja</i>	<i>MIN</i>	<i>MAX</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
S odgojiteljima svojeg djeteta imam dobar odnos.	1	5	4,50	0,73
Osjećam se dobrodošlo u vrtiću koji polazi moje dijete.	1	5	4,41	0,75
Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na obrazovanje mojeg djeteta.	1	5	4,40	0,77
Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na odgoj mojeg djeteta.	1	5	4,39	0,81
Odgojitelji su spremni savjetovati me u vezi odgoja mojeg djeteta.	1	5	4,37	0,76
Odgojitelji me informiraju o napredovanju mojeg djeteta.	1	5	4,33	0,75
Odgojitelji me uvažavaju kao ravnopravnog partnera u odgoju i obrazovanju mog djeteta.	1	5	4,31	0,86
Odgojitelji su spremni odvojiti vrijeme kako bi razgovarali o relevantnim informacijama o djetetu.	1	5	4,31	0,81
Odgojitelji uvažavaju moje mišljenje.	1	5	4,29	0,78
Odgojitelji doprinose mojem osjećaju sigurnosti i kompetentnosti kao roditelja.	1	5	4,28	0,74
Redovito sudjelujem u aktivnostima dječjeg vrtića.	1	5	4,19	0,86
Kako biste procijenili svoju suradnju s vrtićem (u skladu sa školskim ocjenama od 1 do 5)?	2	5	4,17	0,89
Odgojitelji mi omogućuju uvid u dokumentaciju kako bih bio/la bolje informiran/a o djetetu i skupini.	1	5	3,92	1,14
Odgojitelji mi omogućuju da doprinesem radu odgojno-obrazovne skupine.	1	5	3,92	1,05
Odgojitelji me savjetuju o odgojno-obrazovnim postupcima primjenjivim u obiteljskom okruženju.	1	5	3,83	1,07
Uključujem se u planiranje aktivnosti.	1	5	3,45	1,10
Sudjelujem u organizaciji zajedničkih druženja.	1	5	3,36	1,18
Odgojitelji su uglavnom inicijatori komunikacije.	1	5	3,33	1,11
Predlažem teme roditeljskih sastanka.	1	5	2,58	1,13

Rezultati u *tablici 8.* prikazuju odgovore na devetnaest postavljenih čestica iz kategorije *Stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima*. Ispitanici su na postavljene čestice odgovarali prema petostupanjskoj Likertovoj skali, a navedeni rezultati u *tablici 8.* poredani su od najbolje procijenjenih do onih najslabije procijenjenih. Čestice „S odgojiteljima svojeg djeteta imam dobar odnos.“ ($M = 4,50$, $SD = 0,73$) i „Osjećam se dobrodošlo u vrtiću koji polazi moje dijete.“ ($M = 4,41$, $SD = 0,75$) ukazuju na to da roditelji koji su sudjelovali u ovom istraživanju imaju razvijeni odnos s odgojiteljima što svakako doprinosi tome što se roditelji osjećaju dobrodošlo u vrtiću. Prema prikupljenim rezultatima na sljedeće čestice „Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na obrazovanje mog djeteta.“ ($M = 4,40$, $SD = 0,77$), „Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na odgoj mog djeteta.“ ($M = 4,39$, $SD = 0,81$) može se pretpostaviti da današnji, suvremeni roditelji shvaćaju odgojitelje kao stručnjake s kojima dijele zajedničku odgovornost za osiguravanje normalnog razvoja djeteta. Čestice „Odgojitelji su spremni savjetovati me u vezi s odgojem mog djeteta.“ ($M = 4,37$, $SD = 0,76$), „Odgojitelji me informiraju o napredovanju mog djeteta.“ ($M = 4,33$, $SD = 0,75$), „Odgojitelji me uvažavaju kao ravnopravnog partnera u odgoju i obrazovanju mog djeteta.“ ($M = 4,31$, $SD = 0,86$), „Odgojitelji su spremni odvojiti vrijeme kako bi komunicirali o relevantnim informacijama o djetetu.“ ($M = 4,31$, $SD = 0,81$), „Odgojitelji uvažavaju moje mišljenje.“ ($M = 4,29$, $SD = 0,78$), „Odgojitelji doprinose mojem osjećaju sigurnosti i kompetentnosti kao roditelja.“ ($M = 4,28$, $SD = 0,74$) ukazuju na to da se roditelji osjećaju kompetentnijima ako se odgojitelji odnose prema njima kao ravnopravnim partnerima što se može objasniti i činjenicom da su sudionici ovog istraživanja kao i odgojitelji s kojima surađuju prepoznali važnost jednakopravnog, partnerskog odnosa te da odgojitelji raspolažu odgovarajućim kompetencijama za uspostavljanje i zadržavanje suradničkih odnosa s roditeljima. Prema dobivenim rezultatima na temelju čestice „Redovito sudjelujem u aktivnostima dječjeg vrtića.“ ($M = 4,19$, $SD = 0,86$) može se pretpostaviti da se roditelji redovito uključuju u aktivnosti u sklopu dječjeg vrtića preuzimajući na taj način aktivnu ulogu čime doprinose stvaranju partnerskih odnosa između obitelji i predškolske ustanove. Čestice „Odgojitelji mi omogućuju uvid u dokumentaciju kako bih bio/la bolje informiran/a o djetetu i skupini.“ ($M = 3,92$, $SD = 1,14$), „Odgojitelji mi omogućuju da doprinesem radu odgojno-obrazovne skupine.“ ($M = 3,92$, $SD = 1,05$), „Odgojitelji me savjetuju o odgojno-obrazovnim postupcima primjenjivim u obiteljskom okruženju.“ ($M = 3,83$, $SD = 1,07$) pokazuju kako odgojitelji i roditelji djeluju jedni na druge aktivnim uključivanjem, dijeljenjem informacija i savjetima kako bi se postigao kontinuitet u odgoju djeteta

na koje utječu te dvije odgojne sredine. Nadalje, čestice „Uključujem se u planiranje aktivnosti.“ ($M = 3,45$, $SD = 1,10$), „Sudjelujem u organizaciji zajedničkih druženja.“ ($M = 3,36$, $SD = 1,18$) i „Odgojitelji su uglavnom inicijatori komunikacije.“ ($M = 3,33$, $SD = 1,11$) pokazuju da ispitanici nisu zauzeli jasan stav. Pretpostavka je da roditelji nisu informirani o mogućnosti planiranja te da se u manjoj mjeri roditelje potiče na sudjelovanje u samoj organizaciji zajedničkih aktivnosti koliko ih se potiče na sudjelovanje u realizaciji istih. Prema ukupnom rezultatu na česticu „Predlažem teme roditeljskih sastanka.“ ($M = 2,58$, $SD = 1,13$) vidljivo je da roditelji uglavnom ne sudjeluju u odabiru tema roditeljskih sastanka što može ukazati na potrebu za većim uključivanjem roditelja u planiranje ovakvih oblika suradnje kako bi se osnažila njihova veza s ustanovom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

U sljedećoj se *tablici 9.* nalaze rezultati čestica iz kategorije *Stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima* koje su ispitanici procjenjivali prema petostupanjskoj Likertovoj skali. Ukupni rezultati na trinaest postavljenih čestica poredani su od onih najbolje procijenjenih prema slabije procijenjenima.

Tablica 9. Stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima

<i>tvrdnja</i>	<i>MIN</i>	<i>MAX</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Stručni suradnici pristupačni su i ljubazni.	1	5	3,89	1,02
Stručni suradnici dječjeg vrtića jesu kompetentni.	1	5	3,83	1,00
Stručni suradnici spremni su pružiti stručnu podršku u jačanju roditeljskih kompetencija.	1	5	3,75	1,08
Stručni suradnici doprinose boljem razumijevanju roditelja za načine dječjeg učenja u vrtiću.	1	5	3,63	1,09
Stručni suradnici potiču moje sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu.	1	5	3,61	1,14
Stručni suradnici zajedno s odgojiteljima pripremaju roditeljske sastanke.	1	5	3,60	1,16
Stručni suradnici potiču suradnju između moje obitelji i vrtića.	1	5	3,58	1,14
Stručni suradnici sudjeluju u organizaciji edukativnih materijala.	1	5	3,57	1,07
Stručni suradnici mi pružaju pomoć pri razumijevanju razvoja mog djeteta.	1	5	3,53	1,18
Stručni suradnici me informiraju o vrstama programa vrtića.	1	5	3,45	1,12
Stručni suradnici stvaraju uvjete i nude različite oblike za uključivanje roditelja u rad vrtića.	1	5	3,42	1,14
Stručni suradnici savjetuju me o mogućnostima korištenja različitih usluga u zajednici koje mogu doprinijeti razvoju djeteta.	1	5	3,34	1,29
Stručni suradnici nude mogućnost uključivanja roditelja u upravna i savjetodavna tijela ustanove (upravno vijeće, tim za kvalitetu).	1	5	3,25	1,24

Prema dobivenim rezultatima na temelju čestica prikazanih u *tablici 9.* može se zaključiti da su stručni suradnici koji surađuju s roditeljima koji su sudjelovali u ovom istraživanju uglavnom

senzibilizirani za rad s roditeljima te da stvaranjem kvalitetne interakcije nastoje jačati roditeljske kompetencije i osnažiti ih u njihovoj ulozi. Također, važno je da su obje strane spremne na suradnju koja se smatra dvosmjernim procesom što je u ovom slučaju vidljivo i na temelju rezultata na sljedeće čestice: „Stručni suradnici spremni su pružiti stručnu podršku u jačanju roditeljskih kompetencija.“ ($M = 3,75$, $SD = 1,08$), „Stručni suradnici doprinose boljem razumijevanju roditelja za načine dječjeg učenja u vrtiću.“ ($M = 3,63$, $SD = 1,09$), „Stručni suradnici potiču moje sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu.“ ($M = 3,61$, $SD = 1,14$). Prema dobivenim rezultatima na temelju preostalih čestica vidljivo je da roditelji nisu zauzimali jasan stav što se može objasniti i činjenicom da roditelji svakodnevno ne surađuju sa stručnim suradnicima, kao što surađuju s odgojiteljima te da nisu sigurni u profesionalne uloge stručnih suradnika dječjeg vrtića. Nadalje, suradnja roditelja i stručnih suradnika ovisi i o kulturi ustanove te o modalitetima suradnje koje ona promiče. Prikupljeni podatci ukazuju na potrebu za kontinuiranom komunikacijom između stručnih suradnika i roditelja djece te na veći angažman stručnih suradnika u različitim modalitetima suradnje s roditeljima.

U tablici 10. prikazani su rezultati čestica koje su ispitanici procjenjivali na temelju petostupanjske Likertove skale. Ispitanici su odgovorili na ukupno dvanaest čestica iz kategorije *Stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove*, a rezultati su navedeni od najbolje do najslabije procijenjenih.

Tablica 10. Stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove

<i>tvrdnja</i>	<i>MIN</i>	<i>MAX</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Iskrenost je važna karakteristika komunikacije između roditelja i odgojitelja.	1	5	4,67	0,64
Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja doprinosi dobrobiti djeteta.	1	5	4,66	0,67
Dobra suradnja obitelji i predškolske ustanove doprinosi jačanju djetetova osjećaja sigurnosti.	1	5	4,63	0,64
Povjerenje između roditelja i odgojitelja doprinosi osjećaju sigurnosti djeteta.	1	5	4,62	0,66
Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja predstavlja osnovu suradničkih odnosa.	1	5	4,61	0,71
Važno je uskladiti odgojne postupke između obitelji i predškolske ustanove.	1	5	4,46	0,74
Odgoj i obrazovanje djeteta predstavlja zajedničku odgovornost odgojitelja i roditelja.	1	5	4,46	0,77
Razvoj djeteta ovisi o međusobnoj suradnji obitelji i dječjeg vrtića.	1	5	4,43	0,78
Obiteljski i utjecaji predškolske ustanove trebali bi biti usklađeni.	1	5	4,36	0,81
Razina ugone koju dijete osjeća u vrtiću ovisi o suradnji obitelji djeteta i predškolske ustanove.	1	5	4,36	0,84
Djelatnici dječjeg vrtića uvažavaju kulturu moje obitelji.	1	5	4,30	0,82

Analiza rezultata dobivenih na temelju sljedećih čestica: „Iskrenost je važna karakteristika komunikacije između roditelja i odgojitelja.“ ($M = 4,67$, $SD = 0,64$), „Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja doprinosi dobrobiti djeteta.“ ($M = 4,66$, $SD = 0,67$), „Dobra suradnja obitelji i predškolske ustanove doprinosi jačanju djetetovog osjećaja sigurnosti.“ ($M = 4,63$, $SD = 0,64$), „Povjerenje između roditelja i odgojitelja doprinosi osjećaju sigurnosti djeteta.“ ($M = 4,62$,

SD = 0,66) i „Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja predstavlja osnovu suradničkih odnosa.“ (M = 4,61, SD = 0,71) pokazuje da su ispitanici svjesni pozitivnog utjecaja kvalitetne suradnje između obitelji i ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje na cjelokupan razvoj djeteta. Također, prema dobivenim rezultatima vidljivo je da se ispitanici slažu da su kvalitetna komunikacija i povjerenje preduvjet za stvaranje i održavanje kvalitetnih odnosa, ali i za jačanje djetetovog osjećaja sigurnosti. Roditelji i odgojno-obrazovni djelatnici imaju zajedničku odgovornost za odgoj i obrazovanje djeteta te je veoma važno da se te dvije odgojne sredine usklade u odgojnim postupcima poštujući pritom individualne karakteristike i potrebe svakog djeteta. Djeca provode u vrtiću i do deset sati dnevno, stoga je od iznimne važnosti svakodnevno dijeljenje informacija i održavanje kvalitetne i kontinuirane interakcije između obitelji i dječjeg vrtića. Roditelji pokazuju visoku osviještenost o važnosti suradnje za osiguravanje dobrobiti djeteta te spremnost na suradnju što pokazuju i rezultati dobiveni na temelju sljedećih čestica: „Važno je uskladiti odgojne postupke između obitelji i predškolske ustanove.“ (M = 4,46, SD = 0,74), „Odgoj i obrazovanje djeteta predstavlja zajedničku odgovornost odgojitelja i roditelja.“ (M = 4,46, SD = 0,77), „Razvoj djeteta ovisi o međusobnoj suradnji obitelji i dječjeg vrtića.“ (M = 4,43, SD = 0,78), „Obiteljski i utjecaji predškolske ustanove trebali bi biti usklađeni.“ (M = 4,36, SD = 0,81), „Razina ugone koju dijete osjeća u vrtiću ovisi o suradnji obitelji djeteta i predškolske ustanove.“ (M = 4,36, SD = 0,84) i „Djelatnici dječjeg vrtića uvažavaju kulturu moje obitelji.“ (M = 4,30, SD = 0,82).

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika u stavovima ispitanika među zavisnim varijablama (stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima, stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima, stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove) spram dobi, obrazovanja i dužine suradnje ispitanika s ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, korištena je jednosmjerna analiza varijance.

Nisu pronađene statistički značajne razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na dob sudionika (*tablica 11.*).

Tablica 11. Odnos zavisnih varijabli spram dobi ispitanika

<i>kategorije</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima	2,65	.08
Stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima	2,22	.11
Stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove	0,49	.61

Također, nisu pronađene statistički značajne razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na obrazovanje sudionika (*tablica 12.*).

Tablica 12. Odnos zavisnih varijabli spram obrazovanja ispitanika

<i>kategorije</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima	0,56	.64
Stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima	0,06	.98
Stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove	2,55	.06

Nisu pronađene statistički značajne razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na dužinu suradnje sudionika s ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (*tablica 13.*).

Tablica 13. Odnos zavisnih varijabli spram dužine suradnje ispitanika s ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

<i>kategorije</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima	2,57	.08
Stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima	1,31	.28
Stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove	0,93	.40

Kako bi se utvrdilo postoji li povezanost između procjena suradnje sudionika s ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i zavisnih varijabli, korišten je Spearmanov test korelacije (*tablica 14.*). Utvrđeno je da postoji statistički značajna pozitivna povezanost između samoprocjena ocjene suradnje sudionika u odnosu na varijable *Stavovi prema suradnji s odgojiteljima* ($r = .39, p = .00$) i *Stavovi prema suradnji sa stručnim suradnicima* ($r = .39; p = .00$). Sudionici koji suradnju ocjenjuju višim ocjenama izražavaju i pozitivnije stavove u ovim dvjema varijablama. Nije utvrđena statistički značajna pozitivna povezanost između samoprocjena ocjene suradnje sudionika u odnosu na varijablu *Važnost suradnje*.

Tablica 14. Povezanost između samoprocjene ocjene suradnje sudionika s ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

<i>varijable</i>		<i>Kako biste procijenili svoju suradnju s vrtićem (u skladu sa školskim ocjenama od 1 do 5)?</i>
stavovi prema suradnji s odgojiteljima	r	.39
	p	.00
stavovi prema suradnji sa stručnim suradnicima	r	.39
	p	.00
važnost suradnje	r	.09
	p	.39

9. ZAKLJUČAK

Prema teorijskom dijelu rada može se zaključiti da su za stvaranje uspješnoga suradničkog odnosa potrebni interes za uključivanjem s obje strana, obostrano poštovanje, podrška i povjerenje, iskrenost u dijeljenju informacija i ravnopravnost u zajedničkom donošenju odluka. Nadalje, iz navedenog se može uočiti da se sve veći naglasak stavlja na inovativne, suvremene modalitete suradnje u kojima se roditeljima nudi mogućnost preuzimanja aktivne uloge u procesu odgoja i obrazovanja što predstavlja odmak od formalnih, površinskih odnosa u kojima su se obitelji i odgojno-obrazovna ustanova promatrale kao dvije odvojene odgojne sredine. Također, od velike je važnosti da oblici suradnje odgovaraju potrebama roditelja i njihovoj obiteljskoj kulturi, a kako bi to bilo moguće, odgojitelji bi trebali imati razvijene vještine i kompetencije koje će im omogućavati da ih prepoznaju i osiguraju uvjete za njihovo zadovoljavanje. Postoje mnogobrojni izazovi i zapreke koje se mogu pojaviti u takvom odnosu, no roditelji i odgojitelji u čijem je fokusu stvaranje uvjeta za postizanje pozitivnog učinka na cjelokupan razvoj djeteta iskoristit će takve prilike za dogovor i pronalazak najboljeg rješenja koje će njihov odnos unaprijediti prema partnerstvu. Shvaćanje roditelja kao ravnopravnog partnera te uključivanje roditelja u rad i život ustanove doprinosi jačanju roditeljskih, ali i odgojiteljskih kompetencija te ih osnažuje u njihovim ulogama.

Rezultati dobiveni na temelju provedenog istraživanja temelje se na odgovorima prikupljenima od 102 ispitanika, roditelja djece koja su polaznici dječjeg vrtića. Podatci su se prikupili dijeljenjem anketnog upitnika na društvenim mrežama (Facebook, Viber) i elektroničkom poštom.

Prva se hipoteza odbacuje jer nisu pronađene statistički značajne razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na dob ispitanika. Druga hipoteza nije potvrđena jer nisu utvrđene statistički značajne razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika. Treća je hipoteza potvrđena što ukazuje na to da je najzastupljeniji oblik suradnje roditelja i odgojno-obrazovne ustanove svakodnevna razmjena informacija prilikom dovođenja djeteta u ustanovu i odvođenja djeteta iz nje. Četvrta se hipoteza odbacuje jer nisu pronađene statistički značajne razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na dužinu suradnje sudionika s ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Peta je hipoteza potvrđena što ukazuje na to da su današnji roditelji osviješteni o važnosti suradnje između obitelji i predškolske ustanove te o njezinom pozitivnom

utjecaju na dijete. Kao mogući razlozi dobivenih rezultata smatraju se nedovoljan broj ispitanika, premala distribucija anketnog upitnika te davanje poželjnih odgovora. Može se zaključiti da roditelji imaju pozitivne stavove prema suradnji s odgojiteljima i stručnim suradnicima, no svakako je potrebno provesti dodatna istraživanja koja će dati stvarnu sliku odnosa roditelja i ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje na području Republike Hrvatske.

LITERATURA

- Čudina-Obradović, M., & Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Glušić, J., & Pustaj, M. (2008). *Roditelj, dijete, odgojitelj: priručnik za roditelje i odgojitelje*. Jastrebarsko: Vlastita naklada.
- Hornby, G. (2000). *Improving parental involvement*. London, New York, Sydney, New Delhi: Bloomsbury Academic.
- Hornby, G. (2011). *Parental Involvement in Childhood Education: Building Effective School Family Partnerships*. New York: Springer.
- Hrvatski sabor. (2014). *Obiteljski zakon*. Narodne novine.
- Hrvatski sabor. (2008). *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i obrazovanja*. Narodne novine.
- Janković. (2007). *Sukob ili suradnja*. Alinea.
- Juul, J. (1995). Razgovori s obiteljima: perspektive i procesi. str. 11.
- Kanjić, S., & Boneta, Ž. (2012). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima roditelja. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(70), str. 8–10.
- Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
- Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta: kako procjenjivati kvalitetu u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Školske novine.
- Ljubetić, M. (2012). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole – vježbe, zadaci, primjeri*. Zagreb: Školske novine.
- Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Element.
- Maleš, D. (1994). *Roditelj i odgojitelj - partneri u procesu odgoja*. Čakovec: Dječji centar Čakovec.

- Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj*, str. 13–15.
- Mavračić Miković, I. (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću. *Didaskolos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3 (3), str. 69–84.
- Milanović, M., & sur., i. (2014). *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Tehnička knjiga.
- Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću*. SM Naklada.
- Ministarstvo prosvjete i kulture. (1991). *Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece*. Zagreb: Zavod za školstvo.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2014). *Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Narodne Novine.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2022). *Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi*. Narodne novine.
- Nenadić-Bilan, D., & Zloković, J. (2015). Učestalost i oblici partnerstva između roditelja i odgojitelja. *Magistra ladertina*, 10 (1), str. 65–78.
- Rosić, V. (2005). *Odgoj-obitelj-škola*. Rijeka: Naklada Žagar.
- Rosić, V., & Zloković, J. (2003). *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: Tempo.
- Slunjski, E. (2003). *Devet lica jednog odgajatelja/roditelja*. Zagreb: Mali profesor.
- Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje, zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar Media.
- Stevanović, M. (2000). *Obiteljska pedagogija*. Varaždinske Toplice: Tonimir.
- Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda d.o.o.
- Štembergar, V. (2021). Mišljenje roditelja predškolske djece o suradnji s odgojiteljima u vrtiću. *Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje* 10(7), str. 560–569.

Višnjić Jevtić, A. (2018). *Izazovi suradnje: razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.

Vukić, V. (2011). Razvijanje kulture predškolskog ustanove zajedničkim djelovanjem. *Magistra ladertina*, 6.(1.), str. 83–98.

Članci:

Mavračić Miković, I. (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću. *Didaskolos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3 (3), pp. 69–84.

Nenadić-Bilan, D., & Zloković, J. (2015). Učestalost i oblici partnerstva između roditelja i odgojitelja. *Magistra ladertina*, 10 (1), pp. 65–78.

Kanjić, S., & Boneta, Ž. (2012). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima roditelja. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(70), pp. 8–10.

Vukić, V. (2011). Razvijanje kulture predškolskog ustanove zajedničkim djelovanjem. *Magistra ladertina*, 6.(1.), pp. 83–98.

Štemberger, V. (2021). Mišljenje roditelja predškolske djece o suradnji s odgojiteljima u vrtiću. *Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje* 10(7), pp. 560–569.

PRILOZI I DODATCI

Prilog 1. Anketni upitnik „Stavovi roditelja o suradnji obitelji i predškolske ustanove“

Anketni upitnik

Stavovi roditelja o suradnji obitelji i predškolske ustanove

Poštovani roditelji,

studentica sam druge godine diplomskog studija na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Molim Vas da ispunite anketni upitnik za potrebe pisanja diplomskog rada na temu „Stavovi roditelja o suradnji obitelji i predškolske ustanove“

Anketni upitnik u potpunosti je anoniman te je pisan za roditelje djece koja su polaznici ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Zahvaljujem na suradnji.

Ivana Plevnjak

1. Spol:

- ženski
- muški

2. Dob:

- manje od 20 godina
- 20 – 29 godina
- 30 – 39 godina
- 40 – 49 godina
- 50 i više godina

3. Status zaposlenosti:

- nezaposlen/a
- zaposlen/a

4. Završeni stupanj obrazovanja:

- NSS (osnovna škola)
- SSS (srednja škola)
- VŠS (prvostupnik)
- VSS (magistar)
- Poslijediplomski studij

5. U koje se oblike suradnje najčešće uključujete?

- svakodnevna razmjena informacija prilikom dolaska/odlaska djeteta
- mrežne stranice dječjeg vrtića
- posjeti
- radionice
- informiranje putem letaka
- otvoreni dan/tjedan
- društvene mreže
- aplikacije dostupne na pametnim telefonima
- videodokumentacija i fotodokumentacija
- grupe na Viberu
- kutić za roditelje
- individualni razgovori
- roditeljski sastanci
- druženja djece i odraslih
- prikupljanje sredstava za rad
- ostalo:

6. S vrtićem surađujem:

- 1 – 2 godine
- 3 – 5 godina
- 5 i više godina

7. Kako biste procijenili svoju suradnju s vrtićem (u skladu sa školskim ocjenama)?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

8. Stavovi roditelja o suradnji s odgojiteljima

	uopće se ne slažem	ne slažem se	nit i se slažem nit i se ne slažem	slažem se	potpuno se slažem
Osjećam se dobrodošlo u vrtiću koji polazi moje dijete.					
Odgojitelji doprinose mojem osjećaju sigurnosti i kompetentnosti kao roditelja.					

Odgojitelji mi omogućuju uvid u dokumentaciju kako bih bio/la bolje informiran/a o djetetu i skupini.					
Odgojitelji mi omogućuju da doprinesem radu odgojno-obrazovne skupine.					
Odgojitelji me uvažavaju kao ravnopravnog partnera u odgoju i obrazovanju mog djeteta.					
Odgojitelji su spremni savjetovati me u vezi s odgojem mog djeteta.					
Odgojitelji su spremni odvojiti vrijeme kako bi razgovarali o relevantnim informacijama o djetetu.					

Odgojitelji su uglavnom inicijatori komunikacije.					
Odgojitelji uvažavaju moje mišljenje.					
Odgojitelji me informiraju o napredovanju mog djeteta.					
Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na odgoj mog djeteta.					
Uvažavam sugestije odgojitelja koje se odnose na obrazovanje mog djeteta.					
S odgojiteljima svojeg djeteta imam dobar odnos.					

Redovito sudjelujem u aktivnostima dječjeg vrtića.					
Uključujem se u planiranje aktivnosti.					
Sudjelujem u organizaciji zajedničkih druženja.					
Predlažem teme roditeljskih sastanka.					
Odgojitelji me savjetuju o odgojno-obrazovnim postupcima primjenjivim u obiteljskom okruženju.					

9. Stavovi roditelja o suradnji sa stručnim suradnicima (psiholog, pedagog, logoped, edukacijski rehabilitatori)

	uopće se ne slažem	ne slažem se	nit i se slažem nit i se ne slažem	slažem se	potpuno se slažem
Stručni suradnici dječjeg vrtića jesu kompetentni.					
Stručni suradnici pristupačni su i ljubazni.					
Stručni suradnici potiču suradnju između moje obitelji i vrtića.					
Stručni suradnici spremni su pružiti stručnu podršku u jačanju roditeljskih kompetencija.					
Stručni suradnici potiču moje sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu.					

Stručni suradnici doprinosе boljem razumijevanju roditelja za načine dječjeg učenja u vrtiću.					
Stručni suradnici informiraju me o vrstama programa vrtića.					
Stručni suradnici zajedno s odgojiteljima pripremaju roditeljske sastanke.					
Stručni suradnici sudjeluju u organizaciji edukativnih materijala.					
Stručni suradnici stvaraju uvjete i nude različite oblike za uključivanje roditelja u rad vrtića.					
Stručni suradnici pružaju mi pomoć pri razumijevanju razvoja mogeg djeteta.					

Stručni suradnici savjetuju me o mogućnostima korištenja različitih usluga u zajednici koje mogu doprinijeti razvoju djeteta.					
Stručni suradnici nude mogućnost uključivanja roditelja u upravna i savjetodavna tijela ustanove (upravno vijeće, tim za kvalitetu).					

10. Stavovi roditelja o važnosti suradnje obitelji i predškolske ustanove

	uopće se ne slažem	ne slažem se	nit i se slažem nit i se ne slažem	slažem se	potpuno se slažem
Razvoj djeteta ovisi o međusobnoj suradnji obitelji i dječjeg vrtića.					
Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja predstavlja osnovu suradničkih odnosa.					

Kvalitetna komunikacija između odgojitelja i roditelja doprinosi dobrobiti djeteta.					
Odgoj i obrazovanje djeteta predstavlja zajedničku odgovornost odgojitelja i roditelja.					
Iskrenost je važna karakteristika komunikacije između roditelja i odgojitelja.					
Obiteljski i utjecaji predškolske ustanove trebali bi biti usklađeni.					
Dobra suradnja obitelji i predškolske ustanove doprinosi jačanju djetetova osjećaja sigurnosti.					
Važno je uskladiti odgojne postupke između obitelji i predškolske ustanove.					

Povjerenje između roditelja i odgojitelja doprinosi osjećaju sigurnosti djeteta.					
Razina ugone koju dijete osjeća u vrtiću ovisi o suradnji obitelji djeteta i predškolske ustanove.					
Djelatnici dječjeg vrtića uvažavaju kulturu moje obitelji.					

Prilog 2. Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Ivana Plevnjak